

זאת ה'תורה

ד •

שבת פרשת פקודי תשע"ט

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבְיָטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

כבר יש לך
קשקשת?
תגדל סנפיר!

06

למה לא היית
זושא?

23

ברכות בחשבון
עיון בפסוקי הפרשה **36**

המדור אינדיים
חוש הצחוק **37**

*קצר
ואעניין!* | להציל את השטן
נקודה מעובדת משיעור **03**

עבודת הקטנות ותיקון השטן
התוועדות פורים קטן **04**

עבודת ה'עצמי'
כתר שם טוב אות ד **23**

מעין גנים
"ווי העמודים" **26**

טעם מצוה
"לא יקרע" **29**

הסיפור החסידי
רבי זאב וולף מטשערני-אוסטראה **32**

מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים **34**

הקדמת המערכת

שבת שלום וחדש טוב ומבורך לקוראים היקרים. מתחילים את החדש ו'מרבין בשמחה' עם גליון **ואביטה** נוסף, מלא בכל טוב.
השבוע בגליון:

נפתח ב**נקודה מעובדת** מהתוועדות פורים קטן – **להציל את השטן** – עם הסבר על המסירות של המלאך שבי בשביל השטן שבי. משם נעבור לתורה פורימית, **התוועדות פורים קטן ברמת אביב**. על חתונת מרדכי ואסתר, סימני דגים טהורים בעבודה, גלגולי המאבק של מרדכי והמן ועוד. השיעור השני בחוברת – שיעור קצר ונפלא – הוא **ביאור על תורה ד' בכתר שם טוב**, בו מסביר הרב על שלש המדרגות **חיצון-פנימי-עצמי** ועל האיזון בין עבודת ה' אינדיווידואלית לדבקות בצדיק.

ב**מעין גנים** נקרא על יהודי-השיריים שדווקא בהם ובתשובתם תלויה הגאולה וב**טעם מצוה** על איסור קריעת בגדי כהונה ועל ההבדל בין המעיל לשאר הבגדים. ב**סיפור החסידי** נקרא על בעל ההילולא של ה' אדר, **רבי זאב וולף מטשערני-אוסטראה**. וב**מענות ותשובות** על שינוי שם, תחושת ישות בהפצה ואיך לא... המהפכה הרביעית. במדור **ברכות בחשבון** – המקוצר הפעם – נלמד על תופעות חשבוניות בפסוק הפותח של הפרשה.

כרגיל, נקנח עם **המדור הנפלא לילדים**, בו יסביר לנו רזי על מסיכות, חוש החצוק ו**מה בין שמחה לליצנות**. שוב נזכיר לכם על **הפרסים החדשים והשווים** שלנו, מתנת **'רוזנפלד צעצועים' – ירושלים**. אל תפספסו.

כאן המקום לעדכן שבעוד כשבוע, מוצ"ש אור לי' אדר ב', הרב ממריא לצפון אמריקה – שם יתקיימו מספר שיעורים בניו-יורק (כולל סעודת פורים) ובשבוע שלאחריו בטורונטו, קנדה. פרטים על השיעורים והשידורים הצפויים ניתן לקבל בתפוצת המייל שלנו יחד עם שאר הדברים הטובים שנשלחים שם. להצטרפות: itiel@pnimi.org.il

**שבת שלום ומבורך,
המערכת**

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל | **עיצוב:** דעה צ'אט | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתאל גלעדי

להציל את השטן

כל התאוות בחסות החוק, המעדנים מצויים כעפר (בניגוד משווע למקומות בעולם בהם מתים מרעב), אפשר לטייל לכל מקום או לברוח לעולמות של סמים והזיה (שסופם מות, ה"י) – הכל נמאס ואין טעם לחיים. האם להניח לשטן למות? "לא תהו בראה – לשבת יצרה", וחז"ל מלמדים שליצר הרע תפקיד בישובו של עולם. בלעדיו ישאבו כולם לעולם המלאכים הרוחני, והעולם הגשמי בו נתאוה ה' לשכון יקרס.

לצורך התיקון על המלאך לוותר על האור העצמי שלו – לצאת מעולמו המואר והשלו, ולהפוך למלך שתשומת לבו מוקדשת להולכת העולם התחתון והאפל אל תיקונו. ה-א המופנית לתיקון העולם לא יכולה להשאר אור מופשט ודק, היא מתעבה והופכת לאותיות – את אור התורה הרוחני צריך לתרגם לסעיפי הלכות מחייבים, הפועלים בעולם מגושם ומלא-רע. המלאך-ההופך-למלך רוצה להשפיע על השטן, והשטן, שיש לו דחף של מימוש וכיבוש, דורש להפוך את הרעיונות הגבוהים לכלים טיפוליים ואת חזון הגאולה לסעיפי חוק – רק כך, הוא טוען, יוכלו הדברים לחולל שינוי במציאות ולתקן אותו-עצמו. השילוב, המעבה את האורות והופך אותם לכלים, הוא בעצם נוסחת הגאולה של "אורות דתהו בכלים דתיקון", נוסחה הרמוזה בפסוק מצות הביכורים (בא מובאת למקדש עצמת הראשוניות התוהית) – "ושמת בטנא" (שטן בתוספת א, המכניס את אש התהו לטעמים-נקודות-אותיות דקדושה).

השטן שוכב בבית הרפואה במצב קשה, זקוק לעירוי בדחפיות, ובדיקה גילתה שרק למלאך אחד – היצר הטוב, בן זוגו של היצר הרע – יש סוג-דם א, לו זקוק השטן. האם יתרום המלאך להצלת חיי השטן?

הסיפור הזה מתחיל מרמז: רבי אברהם אבולעפיא הסביר, בסוד אמ"ש שבספר יצירה, כי כל אדם הוא זירה (אור) בתוכה מתמודדים מלאך (יצר הטוב, הזורם כמים שקטים וקיריים) ושטן (יצר הרע, הבוער כאש). האדם עצמו – הכלול מכחות שונים – הוא סמל עולם התיקון (בו מאיר שם מה). מלאך-שטן אמנם עולים יחד עשר פעמים אדם (דמות), אך כל אחד מהם אינו כפולת אדם, וממילא אינו שייך לתיקון. כדי ש-מלאך יהיה כפולת אדם יש להסיר ממנו א, שצירופה ל-שטן יהפוך גם אותו לכפולת אדם.

מהו פשר הרמז? בטבע התהו הראשוני המלאך חפץ בשלוח מוארת של התעלות רוחנית, בעוד השטן עוסק בהתלהבות באש תאוות הגוף ("טן" בארמית). מכיון שהגוף-החומר מצד עצמו כבד ועצוב, גדוש פרטים מייגעים, מייצר השטן הילה מקיפה של טעמים ונקודות נוצצות ומבריקות (ואפילו נהנה מחוויות רוחניות קדושות, לכאורה, כל עוד אינן דורשות שינוי דרך בחיי היום-יום).

אכן, "הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות" – היצר הרע הולך בוודאות לקראת מותו, כשפיתוייו הנוצצים יאבדו מזורחם ואחריתו המרה תחשף לעין כל. בעולם השפע והמתירנות – כשאפשר לממש את

עבודת הקטנות ותיקון השטן

קיצור מהלך השיעור

פרק א, באוירה פורימית, הרב מלמד שמרדכי קידש את אסתר בטבעת זהב בפורים קטן (וכעבור חדש, בפורים גדול, הם התחתנו), והקב"ה – שהתחפש לאחשוּרוש – היה עורך החופה והקידושין. **פרק ב** עוסק בסימני הדג הטהור, קשקשת וסנפיר, ומסביר שבפורים קטן אנו בבחינת 'דג קטן', שיש לו קשקשת (צניעות ושפלות) גם אם טרם צמח לו סנפיר, ובפורים גדול זוכים להפוך ל"דג גדול" השטן בסנפיריו (אהבה ויראה ובעיקר שמחה).

בהמשך לכך, **פרק ג,** עוסק בעליה בפורים מ"אדם" ל"לא אדם", ובכך שבפורים זוכים – בסיום תהליך שהחל בפורים קטן – ל"פה קדוש", המסוגל להתפאר בקדושה ובעיקר גלות את הקץ, להפיק את המשיח ולהביא רפואה.

פרק ד מבאר את נפילת המן – "נפול תפול" – ומלמד כי לאחר שהוא נופל ונקבר בארץ הוא עתיד גם לצמוח מתוכו. סיפור מרדכי והמן מתחיל בגלגול הקודם במאבק יעקב ועשו, ממשיך בגלגול הבא בקשר בין רבינו הקדוש לאנטונינוס ועתיד הסתיים במהפכה הרביעית, עם גיור-בירור כל הניצוצות.

פרק ה, בהשראת פורים קטן, מדבר על הצדיקים שנקראו 'קטנים' – שמואל הקטן, **דוד** הקטן ויעקב הקטן (כסדרם למפרע, הרומז לשם **ש-די**) – ועל עבודת הקטנות שנלמדת מהם. **פרק ו** חותם בביאור מופלא על האיזון והתיקון שצריך האדם ליצור בין המלאך והשטן שבתוכו.

א. נישואי מרדכי ואסתר

ימי הקידושין והנישואין של מרדכי ואסתר

לחיים לחיים, פורים שמח, "זה הקטן גדול יהיה".

חז"ל אומרים שמרדכי ואסתר התחתנו – "לקחה מרדכי לו לבת"^א... אל תקרי 'לבת' אלא לבית"^ב. הם זוג, קודם הוא גדל אותה,

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. התועודות פורים קטן, אור לט"ו אדר ע"ט – רמת אביב.

א אסתר ב, ז.

ב מגילה ג, א.

"ויהי אמון את הדסה היא אסתר"^א, ואחר כך הוא נשא אותה. השאלה המתבקשת היא: מה יום הנישואין שלהם, ולמה אירוע כל כך משמעותי וחשוב לא כתוב במגלה? כדי לדעת את יום הנישואין שלהם צריך להיות "מבין דבר מתוך דבר". אם לא מבינים דבר מתוך דבר צריכים לשתות קצת 'לחיים', ואז מבינים דבר מתוך דבר:

אם החג הוא ב"ד אדר מסתמא בו גם יום הנישואין של מרדכי ואסתר. בגאולת פורים הם חגגו את יום הנישואין. אבל יתכן גם שהתחתנו בפורים בשנה מעוברת, כמו השנה, ומכיון

המדור מוקדש לזכות:

הרך הנוולד עז משה שי' מלטר לרגל כניסתו לבריתו של א"א - כ"ו אדר א'. שיגדל להיות חסיד יר"ש ולמדן

ואסתר היתה מסתמא בחשאי, בבחינת "הוצנע לכת עם אלהיך"^ח, ומה נאה ומה יאה שהקב"ה בכבודו ובעצמו (השותף השלישי בנישואין) יהיה מסדר הקידושין כו' (והיות שהחתונה היתה בפורים התחפש הקב"ה ל'פורים-רב', בלבוש מלכות של אחשוורוש מלך פרס).

כתוב במשנה הראשונה בקידושין "האשה נקנית בשלש דרכים בכסף בטר ובביאה" – חשוב לדעת איך מרדכי קדש את אסתר היום, אלה עניני דיומא. איך הוא קדש אותה? יש רמז שהוא קדש אותה בקידושי כסף, כמנהגנו. איך אנתנו נוהגים לקדש אשה? בטבעת. באיזה סוג טבעת? טבעת זהב. אם תעשו את החשבון תראו ש-**פורים קטן** בגימטריא **טבעת זהב** (שהיא טבעת המלך, מתנת המלך, אחשוורוש למרדכי היהודי בשביל לקדש בה את אסתר המלכה). קידושין הם עדיין "ואסר לנו את הארוסות" – כך הרב מברך, עדיין קטנות, לכן "אסר לנו" – "והתיר לנו את הנשואות לנו על ידי חופה וקידושין". נמצא שקידושי מרדכי ואסתר התקיימו באמצעות טבעת זהב, שחברה ביניהם (סוד "שכינה ביניהם"^ט). אפשר לסגור עינים ולדמייין-לשמוע את מרדכי אומר לאסתר, כעת – "הרי את מקדשת לי בטבעת זו כדת משה וישראל".

ח מיכה ו, ח.

ט סוטה יז, א.

י **מרדכי טבעת זהב (פורים קטן) אסתר** – 274, 495, 661 עולה 1430, **הכל** פעמים **הוי'** וכו' (**מרדכי אסתר** = 935 = **הכל** פעמים **טוב**, שם **א-הוה**; **טבעת זהב** = **הכל** פעמים **ט**, אות **ה** **טוב-טבעת**. בסיס הסדרה המתחילה 274 495 661 הוא מינוס **הכל**. יש בה 11 מספרים חיוביים, כולל 502, "**שכינה ביניהם**" = "**ארור המן**" = "**ברוך מרדכי**" – תפתחו את הסדרה ותראו נפלאות!). אפשר לשמוע את מרדכי מכריז (או שמא אסתר מכריזה) תחת החופה ג"פ "**יחי**".

על שנים נאמר במגלה "... הוא/היא...": "**אחשוורוש הוא אחשוורוש**" "**הדסה היא אסתר**" ("ויהי אמן את הדסה" – הדסה בזמן הניקה-קטנות, וכידוע שמרדכי הניק את הדסה – "היא אסתר" כאשר גדלה ומרדכי נשא אותה לאשה בבתר) = **טבעת** (13 פעמים 37, מספר ההשראה של 16) "פנים ואחור" – **ט טב טבעת טבעת בעת עת!**

שרצו לחגוג את שני הפורים – וידעו שהפורים הראשון צריך להיות בקטנות יחסית והפורים השני בגדלות – דברו ביניהם והחליטו שאת הקידושין יעשו בפורים קטן ואת הנישואין בפורים גדול, מתאים לכך שהיחס של קידושין ונישואין הוא קטנות וגדלות.

הרוגאטשובר אומר^ג שבשתי המצוות האלה יש בחינה של פעולה נמשכת, כלומר שהן כל הזמן מתחדשות. כשר' חיים מבריסק שמע זאת מהרוגאטשובר אמר – אם כן, אומר לך 'מזל טוב'. כך אצל כל זוג – פעולות הקידושין והנישואין נמשכות כל רגע. היום נוהגים להסמיך את הקידושין והנישואין, אבל בזמן הגמרא נהגו להמתין ביניהן, אפילו שנה – שכל אחד יתכונן^ד. היום כנראה לא צריכים כל כך להתכונן – עושים את ההכנות קודם. אבל מרדכי ואסתר התכוננו חדש – עשו את הקידושין היום, פורים קטן, ובעוד חדש, בפורים גדול, התחתנו. נישואין הם כבר יחוד.

סדר קידושי מרדכי ואסתר

צריכים גם לחקור מי היה הרב מסדר הקידושין שלהם – גם שאלה חשובה. אולי היה זה אחשוורוש – כתוב "ויהי בימי אחשוורוש הוא אחשוורוש"^ה, הוא בא פעמיים, באדר ראשון להשיג על הקידושין בקטנות ובאדר שני להשיג על הנישואין, על החופה, בגדלות. זו לא פליאה כה גדולה, שהרי האריז"ל מביא^ו מדרש חז"ל שאחשוורוש היינו הקב"ה, "מלך שאחרית וראשית שלו", "סוף מעשה [אחרית, הנישואין] במחשבה תחלה [לפני הראשית, הקידושין]"^ז. חתונת מרדכי

ג ראה מפענח צפונות פ"ה (ושם פ"י ס"ג).

ד כתובות פ"ה מ"ב.

ה אסתר א, א.

ו מאו"א מערכת אלף אות קפב (בשם המדרש).

ז פיוט "לכה דודי".

ילדים למרדכי ואסתר

(והם פרים ורבים ביותר) ועליהם נאמר לראשונה "ישרצו המים שרץ" נפש חיה"^א (הם מקור החיות של מעשה בראשית, חיה גם לשון יולדת).

בהלכות כשרות כתובים שני סימני טהרה בדגים – קשקשת וסנפיר. חז"ל אומרים ש"כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת"^ב. אם כן, למה נכתב סנפיר? משום "יגדיל תורה ויאדיר"^ג. מתי? בחדש אדר. חז"ל דורשים שהסנפיר הוא רק בשביל "יגדיל תורה ויאדיר".

זהו רמז מובהק ש"זה הקטן גדול יהיה" (שהזכרנו ביחס לשני האדרים). בקטנות כותבים רק מה שנחוץ על פי פשט ותו לא. כמו שנסביר בהמשך, שם ש-די – שם קדוש של הקב"ה, "שאמר לעולמו די"^ד – הוא שם של קטנות, שם של פורים קטן. כאשר מוסיפים – "תוספתו של הקב"ה מרובה מהעיקר"^ה – זו הגדלות, ה"יגדיל תורה ויאדיר" של חדש אדר, הרבה ילדים. שכל אחד יזכה למשפחה מרובת וברוכת ילדים.

מקשקשת (שפלות) לסנפיר (שמחה)

אם כן, מהי הקשקשת? קשקשת היא הקטנות, היא העיקר. אם יש קשקשת – הוא כבר כשר, כי בודאי יש לו סנפיר, רק שלא רואים אותו, הוא עדיין לא מתגלה במלוא הדרו (הדר גם לשון אדר). אם דואגים להדגיש ולומר בפירוש שצריך גם סנפיר, זו כבר גדלות. מה ההבדל בין הקשקשת, הלבוש של הדג,

צריך לברך את מרדכי ואסתר שהזיווג יעלה יפה. בעלמא דין לא היו להם צאצאים, כפי הידוע לנו, אבל עכשיו צריך שיתחתנו כמו שצריך, בפרהסיא לעין כל, ושיזכו לזרעא חייא וקיימא. כל מי שצריך זרעא חייא וקיימא – זהו יום מסוגל לבקש זאת. פורים לשון פוריא, "פרו ורבו"^א. זהו יום של זרעא חייא וקיימא, לחיים לחיים, מזל טוב מזל טוב למרדכי ואסתר! [נגנו "עוד ישמע"^ב].

בגמרא^א דורשים על מרדכי את הפסוק "מר דרור"^ב (שמופיע בפרשת השבוע), ובקבלה^ט דורשים את הפסוק "מור עבר"^ט (הארת יסוד אבא, שעובר את יסוד הנוקבא ומאיר בעולם הבריאה, ובכך הופך את חשכת הגלות לאור הגאולה), שהוא גם לשון עיבור – מרדכי בסופו של דבר מעבר את אסתר (בסוד "ואת מאמר [סוד אור מים רקיע, סוד העיבור] מרדכי אסתר עשה כאשר היתה באמנה אתו"^ט).

ב. קשקשת וסנפיר מזל דגים

עוד סימן מובהק שחג הפורים, חדש אדר וששים ימי השמחה הרצופים – כפי שהרבי הדגיש בשנה מעוברת^ח – הם ימי "פרו ורבו"^ט הוא מזל החדש, מזל דגים. לדגים נאמר ראשונה "פרו ורבו [ומלאו את המים בימים]"^ז

יא שבת עז, ב.

יב "עוד ישמע" = 500 = "פרו ורבו" ("עוד" = 80 = יסוד = פרו", התחלות שני הלשונות שוות, "יסוד היסודות וכו'").

יג חולין קלט, ב.

יד שמות ל, כג.

טו דרשי פורים בשעה"כ ופע"ח; מחברת הקדש שער פורים.

טז שה"ש ה, ה.

יז אסתר ב, כ.

יח שיחת ש"פ משפטים (ב) תשנ"ב.

יט בראשית א, כח.

כ שם שם, כב.

כא שם שם, כ.

כב חולין סו, ב.

כג ישעיה מ"ב, כא. הפסוק המלא הוא "הוי חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר". "יגדיל" = דגים. "יגדיל תורה" = 4 = פעמים 167, מספר הפסוקים במגלת אסתר. "הוי חפץ למען צדקו יגדיל תורה" = 1262 = 2 פעמים 631 = "ויאדיר" סנפיר!

כד חגיגה י"ב, א; זהר ח"ג רנ"א, ב.

כה בראשית רבה ס"א, א.

מה זה עֵשָׂה^{17א} – לא שמחה של מצוה, לא "שמחה בטהרתה" שהרבי אמר^{17ב}, שמחת פורים – אלא שמחה אחרת, של מה בכך, של גדלות מדומה, של ישות.

יש דג שיש לו סנפיר אך אין לו קשקשת – הוא מראה את סנפיריו, כמו דבר-אחר שפושט את טלפיו, להראות שהנה אני כשר^{17ג}, אך אינו מעלה גרה, הוא טרף, הוא טמא. כך גם בדגים – יש דג שמראה את סנפיריו אבל אין לו קשקשת – זו לא שמחת פורים, שמחת "עד דלא ידע", ש"חייב איניש לבסומי בפוריא"^{17ד}. אנחנו עדיין מתעצמים עם הקשקשת, ובטוח ש"כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר" – נזכה לסנפירים של קדושה, שנשוט ב"מים שאין להם סוף", אור אין סוף ב"ה. נשוט במים האלה בפורים גדול – **סנפיר** נוטריקון **נס פורים** – כבר בטוח לנו, עכשיו, ביום הקשקשת, פורים קטן.

מה הרמז ש"כל מי שיש לו קשקשת יש לו סנפיר ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת"? **קשקשת** היינו **קש-קש-ת**, עולה 1200, -400 400-400, ו-**סנפיר** שוה בדיוק 400. כלומר, מהי קשקשת? **סנפיר-סנפיר-סנפיר**, 'חזקה'. 'חזקה' שאם יש לך קשקשת יש לך סנפיר – עוד תגדל סנפירים שמחים וחזקים ששטים במים, ב"מים שאין להם סוף".

ג. "פה קדוש"

עליה בפורים ל"לא אדם"

בפורים גדול כתוב "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". בפורים קטן לא כתוב שיש מצוה

לסנפיר, שהוא הכנפים של הדג? אם הדג הוא כמו עוף, כמו צפור, הסנפיר הוא הכנפים שלו – הסנפירים נועדו בשביל לשוט במים, כמו שהעוף עף-שט באויר. כנפים בחסידות הם דחילו ורחימו, אהבה ויראה – כך כתוב בזהר¹⁸ וכך מסביר אדמו"ר הזקן בתניא¹⁹. הקשקשת היא צניעות הדג וגם השפלות שלו. ידוע – יסוד היסודות של החסידות – שאם יש שפלות יש שמחה, כמו ב"מאמר השפלות והשמחה" של רבי אייזיק מהומיל.

כולנו כאן דגים טהורים. ברוך ה' יש פה ציבור רחב. קצת מזכיר, למי שזכה להיות פעם אצל הרבי, את מה שהיה שם למטה, בבייסמנט. היה שם דומה לאקוריום של הרבה דגים – הלוייתן הגדול הוא הרבי שיושב, וסביבו שטים מליוני רבבות דגים. זהו הדימוי. בחדש אדר כולנו דגים. זהו חדש של משה רבינו, שנקרא "**דג גדול**"^{18ב} – שוה 50, שער הנון¹⁹, לשון דג (סוד יהושע בן נון, בנו-תלמידו של משה רבינו, הנון הגדול). קודם דג הוא קטן ואחר כך גדל, עד שנעשה דג גדול.

שוב, "כל שיש לו קשקשת" – צניעות ושפלות, "יש לו סנפיר" – בטוח שהוא יגדל, "זה הקטן גדול יהיה". מה הכוונה ש"יש לו סנפיר"? או דחילו ורחימו, הכנפים, או – עוד יותר פשוט – השמחה שלו. במה הצפור שמחה? בכנפים שלה. כך הדג שמח בסנפירים שלו. הם מקור השמחה. אם יש קשקשת, שפלות, יש שמחה. אבל יתכן שיש שמחה (סנפיר) ואין שפלות (קשקשת). על השמחה הזו כתוב בספר קהלת "ולשמחה

כו ראה תקו"ז תיקוני (כה, ב).

כז פ"מ (ובהגהה שם) ובכ"ד.

כח ראה ביאורי אגדות (אפיקים) על ב"ב עג, ב.

כט ראה יין משמח ח"ה שער שביעי בתורה "ודגו לרוב"; פורים לנו עמ' קיד הערה קח.

ל איוב לט, יג: "כנף רננים נעלסה". ובמצו"ד: "ונקרא רננים ע"ש שתשמח ותרנן ביופי כנפיה".

לא קהלת ב, ב.

לב שיחת כי תצא י"ד אלול תשמ"ח.

לג ויקרא רבה יג, ה (ובכ"ד).

לד מגילה ז, ב.

פורים קטן – "אדם"

בכל אופן, בפורים קטן אנחנו עדיין בגדר אדם – יש אדם גדול ויש גם אדם קטן. גם האדם הגדול וגם האדם הקטן שניהם קטנים ביחס ל"לא אדם הוא להנחם", ביחס ל"נצח ישראל". כל מי שהוא "אדם" עתיד להיות "לא אדם" – קודם צריך להיות "אדם", ואז תזכה להיות ניט קיין מענטש.

מה הרמז שפורים קטן קשור לדרגת "אדם"? אמרנו קודם ש-**פורים קטן** בגמטריא **טבעת זהב** – היום מרדכי מקדש את אסתר בטבעת זהב – מה המספר? 495, 11 פעמים **אדם**, 11 פעמים **מה**. 11 היינו "חד ולא בחשבון"²⁰, כמו שהרבי מסביר²¹ – הוא עצמו מספר של "לא אדם". **פורים קטן** הוא 11, "חד ולא בחשבון", פעמים **אדם** (שבפורים גדול הופך להיות **מאד** כנ"ל).

אם לא השתכנענו עדיין שרומז ל"אדם", מה הם ראשי התבות **פורים קטן**? **פק**, עולה **ד** פעמים **אדם**. סופי התבות, **מן**, עולים פעמיים **אדם**. אמצעי התבות גם חייבים להיות כפולת **אדם** – כי הכל כפולת **אדם**, וראינו כעת שגם ראשי התבות הם כפולת **אדם** וגם סופי התבות הם כפולת **אדם** – הכל אומר פעמים **אדם**. הכל אומר **אדם**, הכל אומר שם **מה** ("דאיהו אורח אצילות"²², העולם בו האדם המתוקן).

התפארות "פה קדוש"

שם **מה** הוא בטול. בפורים קטן צריכים להגיע לבטול ושפלות – קשקשת. בפורים גדול אנחנו בגדלות. אחת המלים שקשורות לפורים היא פאר, התפארות. בפורים גדול כל יהודי יכול להתפאר, כי הוא מתאחד

לבסומי עד דלא ידע (כתוב²³ לגביו רק "טוב לב משתה תמיד"²⁴, לא "עד דלא ידע"), אבל צריך להתכונן. כשאדם מקיים את המצוה "לבסומי עד דלא ידע" הוא עולה לדרגה שנקראת "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם"²⁵ – הוא נעשה 'אויס-מענטש', "לא אדם". לאדם יש שכל, שיקול הדעת – הוא אדם, על בר דעת אומרים 'זה בן אדם' – אבל בפורים עולים מ"אדם" להיות "לא אדם", ניט קיין מענטש. ה"לא אדם" נקרא "נצח ישראל", והוא המאיר בנס פורים. בפורים, על ידי נס פורים, דער מענטש ווערט אויס מענטש – מה כן נעשים? אם אני "לא אדם" אני הופך להיות דג (בעל סנפירים חזקים ושמחים).

בעליה ל"לא אדם" ה"אדם" הופך להיות "מאד", כמו שכתוב על מלך המשיח (שמקיים את "ואהבת את הוי' אלהיך... ובכל מאדך"²⁶, במסירות נפש בפועל ממש להפיץ את ה"מאד" שבתורה חוצה, כמבואר במ"א) "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד"²⁷ (**עבד** בגימטריא 'לא אדם' – כבר מההתחלה, תוך כדי שהוא משכיל בטוב טעם ודעת, המשיח הוא 'לא אדם', שאין הדעת אצלו עיקר אלא לעשות את רצון השי"ת, למעלה מטעם ודעת. כך הוא משכיל ומצליח בכל דרכיו בעזרת השי"ת הנותן לו כח לעשות חיל). והנה, "נצח ישראל" ועוד "לא אדם" עולה **טוב** פעמים **מאד** (**אדם טוב** נעשה **טוב מאד**, מעל לדרגת אדם. חז"ל דרשו²⁸ "טוב מאד"²⁹ על מלאך המות, מוציא את האדם מבחינת אדם לבחינת "לא אדם").

לה הגהת הרמ"א לשו"ע או"ח תרצז, א.

לו משלי טו, טו.

לז ש"א טו, כט.

לח דברים ו, ה.

לט ישעיה נב, יג.

מ ילקו"ש בראשית רמז טז.

מא בראשית א, לא.

מב הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

מג סה"מ מלוקט ח"ד, ד"ה "תפלה למשה" תשכ"ט עמ' 35.

אצלנו^א, מתקפי ארץ ישראל^ב, הכי תקיף בענין ארץ ישראל, שלמות הארץ (צפור הנפש של הרבי). ריש לקיש הוא בעל תשובה, הוא היה ראש הליסטים. איך הוא חזר בתשובה? הוא קפץ למים – הוא הפך להיות ניט קיין מענטש, הפך להיות דג^ג.

ריש לקיש הוא אמורא – אמורא דארץ ישראל – והוא תמה על התנא רבי מאיר, התנא החשוב ביותר הקשור לארץ ישראל (כמבואר בכ"ד), רבי מאיר. גם ריש לקיש וגם רבי יוחנן – יש להם הרבה מחלוקות, רבי יוחנן בעצם החזיר אותו בתשובה – הכי מחזיקים מכל התנאים מרבי מאיר, כידוע ומוסבר במ"א. **מאיר** ראשי תבות "רוח אפינו משיח הוי"ט^ד, שגם קרא לעצמו מלך המשיח^ה, בין התנאים רבי מאיר הוא מלך המשיח, וכתוב שהוא גם מרדכי היהודי, כי "מרדכי מן התורה מנין? דכתיב [ואתה קח לך בשמים ראש] מר דרו' ומתרגמינן 'מירא דכיא'^ו, **מירא** אותיות **מאיר**, שרש נשמת רבי מאיר^ז (ובהיותו בחינת משיח הוא שייך באופן מיוחד לחדש אדר, שהרי המשיח נקרא "אדיר" – "והיה אדירו ממנו ומשלו מקרבו יצא"^ח).

כתוב בגמרא^ט שפעם רבי מאיר אמר משהו תמוה, וריש לקיש שאל על כך "פה קדוש יאמר דבר זה?". זו הפעם היחידה שכתוב הבטוי "פה

עם "ישראל אשר בך אתפאר"^י. במה אנו מתפארים בפורים גדול? שאנחנו "לא אדם", שאנחנו "נצח ישראל" – ה' מתפאר בנו ואנחנו מתפארים בעצמנו.

לכאורה לא יפה להתפאר, לכן בפורים קטן – היום – לא מתפארים עדיין. ההתפארות נמצאת רק בכח. אנחנו עדיין צנועים יחסית, בחינת אדם – אדם הוא ענו. אבל כתוב שיש צדיק שיש לו "פה קדוש", וכתוב בחסידות^{יא} שהפה הקדוש של הצדיק הוא כח הצדיק להתפאר. כמה שוה **פה קדוש**? גם **פורים קטן**. אף על פי שאמרנו שהתפארות היא פורים גדול, הביטוי **פה קדוש** שוה **פורים קטן**^{יב}.

השער **פק** קשור לנישואין – "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה' הטוב"^{יג}, כל עונותיו של אדם מתפקקים (מלשון פקק) כשהוא מתחתן, כמו שאומרים חז"ל^{יד} ומוסבר באריכות בהקדמת הספר "שכינה ביניהם"^{טו}. **פה קדוש** הוא "פה מפיק מרגליות"^{טז} – הוא מתחיל היום, בפורים קטן, בכח, ויוצא לפועל בשלמות עם קיום ה"חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע" בפורים גדול הוא זוכה לפה **מפיק מרגליות**, **פה קדוש** (שוה **פורים קטן**) – זו ה"פורים תורה" האמתית.

ריש לקיש, רבי מאיר ומרדכי יהודי

איפה כתוב הבטוי "פה קדוש"? על מי? בתנ"ך לא תמצאו כזה בטוי, אבל בגמרא כן. מי אמר אותו? ריש לקיש – האמורא הכי אהוב

מד ישעיה מט, ג.

מה לקומ"טו, ומבואר בלקוטי הלכות יו"ד הלכות דגים ה"ד. מו לשני הביטויים אותם ראשי תבות – **פק** – ד פעמים **אדם**, וממילא השאר עולה ז פעמים **אדם**.

מז נוסח הכתובה, ע"פ משלי יח, כב.

מח יבמות סג, ב.

מט הערה א.

נ קידושין לט, ב (ובכ"ד בספה"ק מופיעה המליצה "פה קדוש מפיק מרגליות").

נא ראה שיעור כ"א טבת ע"א. א. בשנת תשע"ד נמסרה סדרת שיעורים על דמותו ומאמריו של ריש לקיש, בתאריכים: אור לכ"ו אדר ב, מוצאי ר"ח ואור לב' ניסן ואור ל"א ניסן ע"ד.

בב מגילה כח, ב. חולין קכב, א.

גג מי עוד קפץ למים? נחשון בן עמינדב. **נחשון בן עמינדב שמעון בן לקיש** = 1600 (מ ברבוע, בחינת מים), **קשקשת סנפיר!** רק ראשי התבות, **נבע שבל** = ב"פ דג **סנור!**

נד איכה ד, כ.

נה ראה ירושלמי כלאים פ"ט ה"ג.

נו במחברת הקדש שער פורים מובא שראשי וסופי התבות **מרדכי אסתר** הם אותיות **מאיר**.

נז ירמיה ל, כא. סנהדרין צח, ב.

נח סנהדרין כג, א.

בסיפור שקרה לריש לקיש. קודם הוא היה ראש הלסטים, אחר כך חזר בתשובה ונעשה "גדול מרבן שמו"¹⁰. אחר כך, באיזה שלב, הוא מכר את עצמו ללודאי, לסטים מזוינים אוכלי אדם, פראים ביותר. הם היו רבים נגד היחיד, ריש לקיש, אך הוא היה מאד תקיף, מאד חזק, וגם מאד חכם – יותר חכם מהם – ובסוף הוא חסל את כולם¹¹. בשביל מה אתה צריך למכור את עצמך ללודאי? האריז"ל אומר שמכר את עצמו ללודאי כדי לכפר על מרדכי – הוא עצמו מרדכי – שכביכול מכר את כל עם ישראל להמן.

ריש לקיש הוא דמות מופלאה, הוא האומר את הביטוי "פה קדוש" בפעם היחידה שהוא מופיע בגמרא, וראינו שפורים קטן שוה פה קדוש, כאשר שניהם רומזים להרכב מלא של כפולות אדם, של מה. אם היום אנחנו ב-מה, כנראה בפורים גדול נהיה ב-סג או ב-עב, מי שמכיר את השמות הקדושים. לחיים לחיים. שוב, "זה הקטן גדול יהיה".

"פה קדוש" – לבא לפומא גליא

לפני שנשיר נאמר עוד משהו: מהו "פה קדוש" בכלל? בשביל מה צריך פה קדוש? חוץ מזה ש"פה קדוש" הוא "פה מפיק מרגליות". יש מפרשים¹² שב"פה מפיק מרגליות" יש כח של רפואה. המרגליות שהוא מוציא מהפה הן כמו האבן הטובה שהיתה תלויה על צווארו של אברהם אבינו, שכל מי שהסתכל בה התרפא¹³, כך בכלל, "פה מפיק מרגליות" – "לשון חכמים מרפא"¹⁴. כמה שהדברים יותר

קדוש" בגמרא. "פה קדוש יאמר" – אותיות מאיר, "מירא דכיא". אפשר לחשוב שהוא חולק עליו, אך לא – אחר כך הוא מצדיק אותו, מוכיח שרבי מאיר צודק באמירה התמוהה-לכאורה. רש"י כתב¹⁵ שהיות ששניהם בני ארץ ישראל – הוא מדגיש את ענין ארץ ישראל – לכן חביבין אחד על השני מאד. ריש לקיש מאד אוהב את רבי מאיר, יותר מכל התנאים, ולכן גם כאשר רבי מאיר אומר משהו תמוה לכאורה (הרי בכלל "לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו"¹⁶ של רבי מאיר – רבי מאיר הוא תמוה בעצם, וכך משיח הוא תמוה בעצם, בהיותו "לא אדם"), ש"פה קדוש יאמר דבר זה!?", הוא טורח ודואג להצדיק אותו, את רבי מאיר שהוא מרדכי היהודי.

ריש לקיש – גלגול מרדכי

האריז"ל¹⁷ אומר שריש לקיש עצמו הוא – לא פחות ולא יותר – גלגול מרדכי היהודי. כל פעם שלומדים גמרא ומגיעים למאמר של ריש לקיש – יש הרבה מאמרים מאד חשובים שלו – טוב לדעת שהוא מרדכי היהודי. איך יודעים? אם מרדכי היהודי חוזר בגלגול בריש לקיש סימן שצריך לעשות איזה תיקון. מה התיקון? מרדכי היהודי 'מכר' עם שלם להרוג ולהשמיד בכך שלא השתחוה – "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה"¹⁸ – להמן הרשע. בגללו המן הרשע גזר על כל היהודים גזרת שמד – הכל "עם מרדכי"¹⁹, את הכל מרדכי עשה.

מתוך העקשנות של מרדכי יצא סנפיר – נס פורים – ולמרות זאת נותר משהו דק שבדק שצריך לתקן במרדכי, והוא נתקן

10 ד תוספתא עדויות ג, ד.

11 סה גיטין מז, א. ראה גם התועדות ליל פורים ע"ד.

12 סו מגן אברהם (טריסק) חקת ד"ה "ויתפלל משה" וד"ה "ויאמר ה' אל משה".

13 סז ילקו"ש מלאכי רמז תקצג.

14 סח משלי יב, יח.

15 נט שם כד, א ד"ה "בא וראה כמה".

16 ס עירובין יג, ב.

17 סא גלגולי נשמות (לרמ"ע מפאנו) אות ל סעיף א.

18 סב אסתר ג, ב.

19 סג שם פסוק ו.

נבדל, מתי בא משיח, "אימתי קאתי מר דא מלכא משיחא".

שוב, **פורים קטן** הוא **פה קדוש**, שניהם ראשי תבות **פק** – לשון **הפקה**, **ויפק** רצון מה" – זהו יום מסוגל שהלב יפתח, שנוכל לבטא את עצמנו בפה, שהפה יפיק מרגליות שיש בהן כח רפואה, שכולם יתרפאו ברפואת מלך המשיח (שזקוק גם בעצמו לרפואה, שהרי הוא "איש מכאבות וידוע חלי... אכן חלינו הוא נשא ומכאבינו סבלם ואנחנו חשבנָהו נגוע מכה אלהים ומענה. והוא מחלל מפשענו מדכא מעונתינו מוסר שלומנו עליו ובחברתו נרפא לנו"²¹).

איך אומרים "פה קדוש" בארמית? פומא קדישא. מי שמכיר קצת את כתבי האריז"ל יודע שתיקון "פומא קדישא" הוא התיקון ה-**יב** מבין **יג** תיקוני דיקנא²², התיקון המכוון כנגד חדש אדר (בפרט כנגד אדר ראשון בשנה מעוברת, ש-**יג** חדשה מכוונים כנגד יגמה"ר)! עכשיו פורים קטן, ה"סיהרא באשלמותא" של חדש אדר, "פומא קדישא". התיקון ה-**יב** הוא "וחטאה"²³ – ה' נושא את חטאינו שנעשו בשוגג, ללא דעת, מהעלם הרע שבלא-מודע שלנו, כמבואר בחסידות. דווקא על ידי תיקון "וחטאה" מגיעים מבחינת אדם לבחינת לא אדם (והרמז: **פומא קדישא** עולה **מלאך המות**, סוד השטן כמו שיתבאר, שר המשקים של חג פורים, המוציא את האדם מבחינת אדם לבחינת לא אדם כנ"ל).

מתאים לנגן "אימתי קאתי מר". בפורים צריך לכוון ש"מר" היינו "מר דרור", מרדכי היהודי, "מור עֵבֶר", גילוי יסוד אבא (ורמז: **מרדכי יסוד אבא** עולה **משיח**).

מופלאים, עם יותר ויותר התפארות ששייכת לפורים, יש לו יותר כח לרפא את כולם. עד שיבוא מלך המשיח, שודאי יהיה פה מפיך מרגליות, וירפא את כולם. קודם כל ירפא את חולי הנפש, ככה מקובל אצלנו, ואחר כך ירפא גם את כל חולי הגוף וכל החולאים שבעולם.

אם כן, "פה קדוש", שייך למשיח. איך יודעים? יש מאמר חז"ל מפורסם ש"לבא לפומא לא גליא"²⁴. יעקב אבינו רצה לגלות את הקץ אבל ה' לא נתן לו לגלות את הקץ – הוא נשאר אצלו בלב. כך אצל הקב"ה בכבודו ובעצמו הקץ נשאר בלב – הוא לא אותו מגלה לפה, כביכול כי לא יכול. יש דברים פנימיים, הרגש הכי פנימי ועצמי שלי, ש'מי אני ומה אני – או שבעצמי אני מודע כלל מי אני, או יש לי קצת ניחוש, אבל איני יכול לבטא אותו. אין לי אותיות לבטא את הענין, כמו שנסביר בהמשך, ולכן הוא נשאר אצלי בלב. כך אצל הקב"ה ביחס למשיח. משיח הוא הרגש הכי פנימי של הקב"ה, למה הוא ברא את העולם, ואף על פי שישנם כל מיני משפטים – כמו "נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים"²⁵ – ה' עוד לא בדיוק אמר לשם מה ברא אותנו, בשביל מה אנחנו כאן בכלל. ברגע שיגלה – זו ביאת המשיח. בינתיים "לבא לפומא לא גליא".

כתוב בחסידות שאי היכולת לבטא היא בעיה בפה – הפה לא מאה אחוז קדוש וטהור. לו יצויר שהפה יהיה קדוש לגמרי, לא תהיה לו שום מניעה לשמש צינור לגילוי הלב. אם כן, הגדר של "פה קדוש" הוא פה שמסוגל לבטא דברים קדושים, דברים נבדלים, עד כדי שהוא מסוגל לבטא את הדבר הכי קדוש והכי

עב ישעיה נג, ג-ה.
עג זהר ח"ג קלד, א.
עד שמות לד, ז.

סט ז"ח (מרגליות) מדרש הנעלם ח, א. וראה סנהדרין צט, א.
ע ברבאשית רבה צו, א.
עא תניא פרק לו (ע"פ תנחומא נשא טז).

ד. "נפול תפול" – שתי נפילות

כתוב במגלת אסתר כי "חכמיו וזרש אשתו" אמרו להמן הרשע "אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו"^{טז}. רואים שמרדכי הוא "מזרע היהודים". המלה האחרונה של המגלה, "הכל הולך אחר החיתום"^{טז}, היא "[לכל] זרעו". אמרנו קודם שאנחנו מחכים שיהיו ילדים למרדכי ואסתר, לזוג עצמו, כמו שהיינו רוצים שיהיו ילדים לרבי ולרבנית בגשמיות. אבל בינתיים כתוב שכל עם ישראל, "עם מרדכי", הם הילדים שלו, הזרע שלו. ידוע, כפי שאנחנו מסבירים כל פורים, שהדמות שהרבי הכי מזדה אתה בתנ"ך היא מרדכי היהודי.

מכיון ש"מרדכי אשר החלות לנפול לפניו" הוא "מזרע היהודים" – "לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו". רבי יהודה בן עילאי דורש בגמרא^{טז} כי "נפול תפול" היינו שתי נפילות, נפילה אחר נפילה. מהי נפילה אחר נפילה? "שתי נפילות הללו למה?", ממשיכה הגמרא – "אמרו לו אומה זו משולה לעפר ומשולה לכוכבים כשהן יורדין יורדין עד עפר וכשהן עולין עולין עד לכוכבים".

כל המפרשים שואלים: מה הקשר? השאלה היתה מה הן שתי הנפילות של המן, ופתאום אתה אומר לי שעם ישראל נמשלו לעפר ונמשלו לכוכבים – שכאשר עם ישראל יורד הוא יורד עד לעפר וכאשר הוא עולה הוא עולה עד לכוכבים. מה הקשר ל"נפול תפול"?

יש כמה פירושים^{טז}, נחבר אותם יחד:

עה אסתר ו, יג.

עו ברכות יב, א.

עז מגילה טז, א.

עח חלקם נסמנו במתיבתא (על הדף וב"כפתור ופרח" שם).

שרש מרדכי והמן ביעקב ועשו

יש מי שאומר^{טז} שנפילת המן תהיה כפולה, עד תכליתה, כמו עלית ישראל, שהרי "כשזה קם זה נופל"^{טז} – "ולאם מלאם יאמץ"^{טז}. כל העימות בין מרדכי להמן מתחיל מיעקב ועשו, שני האחים שיצאו מרחם אחד, מרבקה אמנו. חז"ל קוראים לרחם קבר – כל לידה היא כתחית המתים מתוך הקבר – ורבקה אותיות **הקבר**. מתוך הקבר-הרחם של רבקה אמנו יצאו שני אחים, יעקב ועשו, והם מתמודדים ומתעמתים ביניהם – זהו שרש הסיפור של פורים. כמו שכתובים גלגולי ההמשך של מרדכי היהודי – הוא מתגלגל בהמשך בריש לקיש, ועוד לפניו בכמה גלגולים – אפשר לשאול מי הוא מרדכי עצמו, "מאין באת?". האריז"ל אומר^{טז} שהוא יעקב אבינו.

אמרנו שכל גלגול בא לתקן משהו 'לא בסדר' שקרה בגלגול הקודם. במה יעקב אבינו, ה"בחיר שבאבות"^{טז}, לא היה בסדר? רואים שגם ל"בחיר שבאבות", הכי טוב, יש משהו לא בסדר שצריך לתקן. מה? שהוא השתחוה לעשו שבע פעמים^{טז}, וגם קרא לו "אדני עשו"^{טז} – כינה אותו "אדני". כדי לתקן זאת יעקב עצמו היה צריך לבוא – יעקב אבינו^{טז} מתגלגל במרדכי היהודי, ש"לא יכרע ולא ישתחוה", לא מוכן להשתחוות לעשו-המן^{טז}, וגם לא מוכן לכנותו בשם מרות. אדרבא, לפי

עט ראה ביאורי התורה תמימה עה"פ וכתב סופר אסתר ט, כט.

פ רש"י לבראשית כה, כג.

פא בראשית כה, כג.

פב מחברת הקדש שער פורים.

פג ע"פ בראשית רבה עו, א.

פד בראשית לג, ג.

פה ראה שם לב, ה-ו-יט.

פו **יעקב אבינו** = **מאיר**, **מירא** דכיא, מרדכי היהודי כנ"ל.

פז בתרגום שני לאסתר ג, ג מובא שאמר מרדכי שהוא מזרעו של בנימין שלא היה בכלל אלה שהשתחוו לעשו (כי טרם נולד), ולכן אף הוא אינו משתחוה להמן.

שדים – כשרבי היה תינוק, בשעת השמד, הוא ינק משדי אמו של אנטונינוס ואנטונינוס ינק משדי אמו של רבי – סיפור מפורסם ומפורט^צ, שלא נספר כרגע. היו כל מיני סיפורים מופלאים שהגמרא מספרת איך הוא קרב אותו, אך בכל אופן בסוף רבי קרב את אנטונינוס – יעקב קרב את עשו – עד כדי כך שהוא גם גייר אותו בסתר^צ, אך הוא נשאר אנטונינוס מלך רומי.

סיפור זה הוא ההקדמה למהפכה הרביעית, צריך ללמד תורה לגוים, לעשו – כל הגלות שלנו היא גלות עשו, גלות אדום – עד שכל הניצוצות שראויים להתגייר יתגיירו, ואז יבוא מלך המשיח. הכל המשך של רבי ואנטונינוס, שהם גופא תיקון מרדכי והמן, שהם גופא תיקון יעקב ועשו. שוב, הרבי אמר שעשו מחכה – מוכן ומזומן, מחכה שנבוא ונשפיע עליו אור של תורה.

"כי נפול תפול" –

נפילה עד מתחת לאדמה

נחזור ל"נפול תפול" – מה הן שתי הנפילות? יש מי שאומר שישראל שעולים עולים עד לכוכבים, והיות ש"את זה לעמת זה עשה האלהים"^צ ו"כשזה קם זה נופל", אם מרדכי עולה עד לכוכבים – נעשה משנה למלך – סימן שהמן, ה"לעמת זה" שלו, יפול מטה-מטה. ההסבר הזה לא מספיק, כי עדיין לא מסביר מהן שתי הנפילות.

יש מי שמסביר בשם האוה"ח הק' – לא על הפסוק והמדרש האלה, אבל ממנו אפשר ללמוד לענינו – שמי שדורך על יהודים (אנחנו כעפר, אפשר לדרוס עלינו), ר"ל, קודם

חז"ל הוא קונה אותו לעבד^פ – בדיקו ההיפך מ"לאדני לעשו". כך מרדכי מתקן את יעקב אבינו, הבחיר שבאבות.

גלגול מרדכי והמן ברבי ואנטונינוס

אך לא די בכך – אחר כך יש עוד זוג, בגדול, יעקב ועשו חוזרים שלש פעמים, בינתיים. כנראה בדורנו בפעם הרביעית, השייכת למהפכה הרביעית. פעם ראשונה – יעקב ועשו. פעם שניה – מרדכי והמן. מה הפעם השלישית? כתוב^פ שהפעם השלישית היא רבי ואנטונינוס. רבי – רבי יהודה הנשיא, שחבר את המשניות (ובתוך המשניות סתם משנה רבי מאיר^צ, אבל הוא המחבר), שנקרא רבי סתם, ונקרא גם "רבינו הקדוש", סימן שיש לו פה קדוש – הוא יעקב. מי הוא אנטונינוס מלך רומי? עשו. רבינו הקדוש הוא יעקב ואנטונינוס הוא עשו – חזרה שלישית.

מה קורה בגלגול השלישי? בגלגול של מרדכי והמן מרדכי כלל לא היה מוכן להשתחוות להמן, "לא יכרע ולא ישתחוה", עד שבסוף תלה אותו על עץ גבוה חמשים אמה. המן נגמר, עם כל עשרת ילדיו – כולם נתלו על העץ – אך עדיין לא מתחולל התיקון המיוחל של עשו.

מה הרבי אומר^צ לגבי ביאת משיח בדור שלנו? שעשו כבר מוכן לגאולה, ורק מחכה שיעקב יהיה מוכן לקבל אותו, לגאול אותו. ההקדמה לכך הסיפור של רבי ואנטונינוס, שהיו חברים מאד טובים^צ, אף שהם יעקב הצדיק ועשו הרשע, בזכות שינקו מאותם

פ ח מגילה טו, א-ב (וראה גם רש"י לאסתר ה, יג).

פ ט ראה ע"ז יא, א (הובא ברש"י לבראשית כה, כג).

צ ז סנהדרין פו, א.

צ א שיחת פרשת ויצא, ט' כסלו תשנ"ב (תורת מנחם התועודיות עמ' 354).

צ ב סימן לך: רבי יהודה = 242 = אנטונינוס! ועוד, רבי יהודה אנטונינוס משלימים ל-22, 484, אתון דאורייתא, ברבוע.

צ ג מובא בתוספות ע"ז י, ב ד"ה "אמר ליה" בשם המדרש.

צ ד ראה ירושלמי מגילה פ"א ה"א.

צ ה קהלת ז, יד.

הקדוש, מדת ההתפארות ה', השליך וקבר באדמה^ק. אבל מי שקבור באדמה הופך להיות גרעין, הופך להיות זרע, ומשם הוא צומח. לגבי האמת, מפורש בפסוק "אמת מארץ תצמח"^{קא}, כאשר הצמיחה שלה כוללת את המתקת הדינין שלה, שלא תקטרג עוד על האדם שכולו שקרים. אדרבה, היא תתאחד עם האדם ותלמד אותו את מדת האמת הצרופה, הכל מתוך חסד – "חסד ואמת"^{קב}. לעומת זאת, כאשר השקר קבור באדמה הוא נרקב כולו, כמו כל זרע, עד שמגיע למדת 'אין' ובכך עובר תהליך של שינוי המהות לגמרי, וכאשר הוא צומח הוא צומח כאמת לאמתו, "כיתרון האור מן החשך"^{קג} דווקא, וד"ל. בנפילה הראשונה המן נופל על הארץ – העפר דלעומ"ז כנ"ל, אך בנפילה השניה, כאשר נקבר-נרקב בארץ, הרי "סדנא דארעא חד הוא"^{קד} והוא נקבר מתחת עפר ישראל (ועד ש"אסתר קרקע עולם היתה"^{קה}, וד"ל). אם כן, בעצם ב"כי נפול תפול לפניו" יש גם בשורה להמן: אתה תפול נפילה אחר נפילה, ובזכות שתי הנפילות תקבר מתחת לעפר של ישראל, אבל משם – מתחת לעפר, מהקבר – תקום, תצמח מחדש.

מה תחלת הצמיחה שלו, "מארץ תצמח"? אנטונינוס – מתחיל לצמוח, להתגייר, להיות יהודי (וגם "מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק"^{קו}). הסוף בדור שלנו, בדור של מלך המשיח, שהרבה גרעינים כאלה, הרבה זרעים, שטמונים וקבורים באדמה, יתחילו

כל נופל עד לעפר. הוא נופל לעפר דקליפה כנגד העפר דקדושה שהוא דרס עליו. מצד אחד, בזמן הגלות אנחנו, עם ישראל, נותנים שידרסו עלינו. מצד שני, מי שדורס עלינו עתיד ליפול עם הראש על העפר, על הארץ – זהו ה"נפול" (בקדושה כתוב "גם כי יפל לא יוטל כי הוי' סומך ידו"^{קא}) – השם לא נותן לנופלי להגיע לארץ, משא"כ בנוגע לרשעי אומות העולם, כמו המן הרשע, הם נופלים עד לארץ ועד בכלל). אחר כך יש "תפול", עוד נפילה – למטה מן הארץ. כלומר, בנפילה השניה הארץ-העפר למעלה ממנו. מתי? כשקבורים אותו באדמה, ער גייט אין דער ערד אריין. הוא נכנס לתוך העפר, ואז הוא קבור – הוא חוזר לרחם, הקבר, כפי שאמרנו קודם. כמו מיתת המלכים הקדמונים בעולם התהו, שמתו ונקברו למטה בעולמות התחתונים. אם כן, "אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו" – תפול שתי נפילות, קודם תפול עם הראש על הארץ – כנפילת המן על מטת אסתר, תחלת הסוף שלו – ואחר כך תפול מטה-מטה, למטה מן הארץ, ותקבר עמוק באדמה.

הצמיחה מעפר

יש מעלה בנפילה למטה מן הארץ, כשקבורים אותו אין דער ערד אריין. מה המעלה? שמשם הוא יכול לצמוח. עשו הוא שקר, גם את ההיפך שלו – האמת – ה' השליך לארץ^{קא}. האמת התנגדה לבריאת האדם שכולו שקרים – היא קטרגה על בריאת האדם – לכן "ותשלך אמת ארצה"^{קב}. כתוב גם "השליך משמים ארץ תפארת ישראל"^{קג}, גם את הפה

ק וראה בגמרא הנ"ל המובאת בהערה נ: "פה שהפיק מרגליות ילחך עפר?!".

קא תהלים פה, יב.

קב שם שם, יא.

קג קהלת ב, יג.

קד קידושין כז, ב.

קה סנהדרין עד, ב.

קו גיטין נז, ב.

צו תהלים לז, כד.

צז בראשית רבה ח, ה.

צח דניאל ח, יב.

צט איכה ב, א.

לפני שנמשיך נעשה גימטריא: כמה שוה "לכי ומעטי את עצמך"? [שפלות]. יפה. שוה גם "העלם והסתר" (שייך לאסתר המלכה – "אסתר מן התורה מנין, 'ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא'^{קט"ז}) ועוד דברים, אבל זהו הפשט – את רוצה להתפאר בכתר שלך, ואי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, בינתיים העבודה שלך היא בקטנות, מעטי את עצמך. העולם הזה הוא פורים קטן, עליך להיות דג טהור – דג עם קשקשת, שפלות. לכן ה' אמר לה "לכי ומעטי את עצמך".

צדיקים 'קטנים'

כשה' גזר על הלבנה "לכי ומעטי את עצמך" היא התרעמה ואמרה לה' – מפני שאמרת דבר הגון גזרת עלי למעט את עצמי?! ה' נסה לפצות אותה בכמה דברים, עד שבסוף ה' אומר לה בתוך פיצוי "צדיקים יקראו על שמך". עכשיו את הקטנה, פורים קטן, אבל יש צדיקים שיקראו על שמך. מי? "יעקב הקטן, שמואל הקטן, דוד הקטן". ה"קטן" נמלמדים מפסוקים: על יעקב כתוב "מי יקום יעקב כי קטן הוא"^{קט"ח}, וגם יעקב אבינו עצמו אומר על עצמו "קטנת"^{קט"ט}; "דוד הוא הקטן"^{ק"י} – כאשר שמואל בא למשווח את בן ישי ועל כל אחד מהבנים שעוברים לפניו ה' אומר שלא הוא המיועד למלוך, שמואל שואל אם יש עוד וישי אומר שיש את "הקטן", הוא אומר להביא אותו וה' אומר למשווח אותו. כאן דוד נקרא קטן.

שמואל הקטן

יש דיון במפרשים: הסדר שכתוב הוא

לצמוח מתוכה – "הקיצו ורננו שְׁכַנֵי עַפְרָיִם כִּי טַל אֹרֶת טַלְךָ וְאַרְץ רַפְאִים [מתים, הקבורים בתוך האדמה] תְּפִילִי"^{ק"ב} – עוד נפילה, שהארץ תפיל-תוציא אותם (כפשט הפסוק). שוב, זהו הפירוש הפנימי של "כי נפול תפול לפניו" – צריך שהמן הרשע יפול פעמיים, עד שיקבר בתוך האדמה, ומשם יצמח במהפכה הרביעית.

ה. קטנות פורים קטן – צדיקים 'קטנים' פורים קטן ופורים גדול –

מיעוט הלבנה בעוה"ז וגדולתה בעוה"ב
חז"ל^{ק"ב} אומרים שאסתר הוא שם פרסי, והשם המלא הוא אסתר – שפירושו לבנה. הלבנה נקראת "המאור הקטן"^{ק"ט}. בהתחלה היו "שני המאורות הגדלים"^{ק"ט} שוים, אבל באה הלבנה וטענה שאי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחר. מה אמר הקב"ה? טוב, קבלתי את טענתך – "לכי ומעטי את עצמך"^{ק"י}. אמנם, לעתיד לבוא כתוב "והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים"^{ק"א} – יחזרו להיות "שני המאורות הגדלים", כפי שאנו אומרים כל חדש בנוסח קידוש לבנה, על שמה נקראת אסתר
אם כן, "זה הקטן גדול יהיה" – כעת פורים קטן, אסתר, גם מלשון "אכן אתה אל מסתתר"^{ק"ב}, אבל "זה הקטן [פורים קטן, שהוא בעצם פורים של עולם הזה] גדול יהיה [פורים גדול, פורים של לעתיד לבוא, של 'והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים']".

קז ישעיה כו, יט.

קח מגילה יג, א.

קט בראשית א, טז.

קי חולין ט, ב.

קיא ישעיה ל, כו.

קיב שם מה, טו.

קיג דברים לא, יח.

קיד חולין קלט, ב.

קטו עמוס ז, ב.

קטז בראשית לב, יא.

קיז ש"א יז, יד.

כתוב בדיוק אותו סיפור על הלל הזקן – שישבו יחד ויצתה בת קול שיש כאן מי שראוי שתשרה עליו שכינה כמשה רבינו וכולם הסתכלו על הלל. אז יש משה רבינו, הלל הזקן ושמואל הקטן^{קכ}.

הגרסה-הסברה ששמואל הקטן הוא התנא מסתברת. הוא לא נקרא כך פעם אחת, אלא זהו שמו תמיד בחז"ל – יותר מיעקב הקטן או דוד הקטן, עליהם כתוב כך פעם אחת – הוא הקטן בעצם, עם כל הסיפורים שמספרים עליו. למה הוא נקרא קטן? חז"ל עצמם מפרשים. גם את הלל וגם את שמואל הקטן הספידו "הי חסיד הי ענו". כמה שוה **חסיד-ענו?** [יצחק]. כנראה שהם משרש יצחק אבינו. כמה שוה "הי חסיד הי ענו"? **רחל**, "ושם הקטנה רחל"^{קכ} – היא עיקר בחינת המאור הקטן, הלבנה^{קכ}, שרש אסתר המלכה (הקשורה ליצחק בהיות "בנין המלכות מן הגבורות"^{קכ}). שוב, שמואל הקטן הוא עיקר הקטן^{קכ}.

קכב משה הלל שמואל ר"ת **מהש**, השם החמישי של **עב** שמוותו יתברך, אותיות **משה**. ס"ת משה הלל שמואל – **הלל**, אותיות **ללה**, השם הששי בשם **עב**. אמצעי התבות **משה הלל שמואל** – אותיות **שמואל**. אם נשים את שמואל באמצע, כגרסת הגמרא שלנו, אז ראשי התבות יהיו **משה** לפי הסדר, אמצעי התבות **שמואל** לפי הסדר והס"ת **הלל** לפי הסדר! קכג בראשית כט, טז. "**ושם הקטנה**" = **יצחק רבקה**, "**ושם הקטנה רחל**" = **אברהם שרה** – ברחל מאירים שרשי נשמות ההורים והורי ההורים של יעקב בעלה. ונמצא ש**רחל** היא סוד ההפרש בין אבא ואמא עילאין, אברהם-שרה, לישראל סבא ותבונה, יצחק-רבקה, ודוק.

קכד **רחל** נוטריקון **ירח** לבנה. שאר האותיות – **בינה**, "**בינה** יתרה נתנה באשה יתר מבאיש" (נדה מה, ב).

קכה ע"ח שער כה (דרושי בצלם) דרוש ב; שער לד; טעמי המצות פרשת בהעלתך; סדור עם דא"ח ד"ה "ברוך מרחם על הארץ".

קכו במשנה שמואל הקטן מופיע פעם אחת – באבות פ"ד מי"ט: "שמואל הקטן אומר 'בנפל איבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך פן יראה ה' ורע בעיניו וחשיב מעליו אפוי". במגילה (טז, א) חז"ל אומרים שהמין אמר את הפסוק הזה כשמרדכי בעט בו, אבל מרדכי השיב לו "הני מילי בישראל אבל בדידכו [שדרכתם עלינו] כתיב 'ואתה על במותימו תדרוך'".

"יעקב הקטן, שמואל הקטן, דוד הקטן", לכן משמע שמדובר בשמואל שבין יעקב לדוד, שמואל הרמתי. כך מסביר המהר"ם ש"ף, ואומר שכנראה יש מסורת שהוא קטן – אף שלא כתוב. אפשר להסביר ששמואל זכה לנבואה בהיותו קטן – בשכבו על מטתו ה' קרא לו "שמואל שמואל"^{קכ}, אך הוא חשב שעלי קורא לו, אולי על שם כך נקרא קטן. אבל יש נוסחה שהסדר בגמרא הוא "יעקב הקטן, דוד הקטן, שמואל הקטן", והרש"ש אומר שזהו הנוסח הנכון, ואזי לא מדובר בשמואל הרמתי אלא בתנא שמואל – הרבה יותר מאוחר מדוד הקטן – שנקרא בחז"ל שמואל הקטן.

שמואל הקטן עשה כמה דברים חשובים. הוא היה בקי בסוד העיבור, הוא תקן את ברכת המינים^{קט} – כנראה שזו ברכה שצריך לתקן אותה מתוך קטנות. ברכת "ולמלשינים אל תהי תקוה" לא היתה בתחלה בשמונה עשרה, אבל היות שהמינים – הנוצרים – החלו לרדוף את היהודים, חז"ל ראו לנכון להוסיף ברכה. לא היה מי שמסוגל לנסח כמו שצריך – היחיד שהיה מסוגל לנסח היה שמואל הקטן (ולשנה הבאה הוא עצמו שכח מה שניסח). אם כן, כל ברכת המינים – גם התייחסות לנוצרים כמינים – שייכת לפורים קטן, הגיעה משמואל הקטן.

פעם אחת ישבו כל החכמים יחד ויצאה בת קול מהשמים שיש כאן מישהו שראוי שתשרה עליו שכינה כמשה רבינו, וכולם הסתכלו-הצביעו על שמואל הקטן^{קכ}. האריז"ל אומר^{קכ} שהוא כמו משה רבינו, לגלגל של משה רבינו. לפני כן, באותה גמרא,

ק"ח שם ג, י.

ק"ט ברכות כח, ב.

ק"כ סנהדרין יא, א.

קכא ראה מגלה עמוקות (ואתחנן) אופן קפט.

סוד שם שדי בפורים קטן

באשלמותא" של 'אדר קטן'^{קט}, אדר ראשון. כלומר, פורים קטן הוא הגדלות שבקטנות – הבשורה ש"זה הקטן גדול יהיה". בטח, בטוח, שיגיע בסוף להיות "פה קדוש", המתפאר בגלוי מתוך שכרות של קדושה (שנקראת "לבסומי", התבסמות לשון מתיקות) – "ישראל אשר בך אתפאר", וגם אתה מתפאר. עד כאן עוד פרק, אודות הקטנות של פורים קטן – היום צריך להזדהות עם כל הצדיקים הקטנים, שמואל הקטן, דוד הקטן ויעקב הקטן. פנימיות יעקב היא משה ("משה מלגו יעקב מלבר"^{קלא}), "מרדכי בדורו"^{קלג}, אבל הוא גלגול יעקב – בא לתקן את יעקב שהשתחוה לעשו, ולכן הוא לא משתחוה להמן. זהו מוסר ההשכל הכי פשוט – מה שנקרא 'מה שצריך לקחת הביתה' – שצריכים לתקן את יעקב אבינו בפורים. כמה שאנחנו מכבדים את יעקב אבינו, מה החטא שלו? שהוא קטן, שמחזיק עצמו מדי קטן'^{קט}, שמשתחוה לעשו. התיקון הוא שאנחנו לא נשתחוה לעשו, אלא רק נפיל אותו נפילה אחר נפילה, עד שהוא יצמח מלמטה למעלה – יתגייר גיור כהלכה. אפשר כבר לעשות כאן בית דין. לחיים לחיים.

אדם-מלאך-שטן

אמ"ש באדם – אדם-מלאך-שטן

נסיים בהתבוננות לפי רמז חשוב של המקובל (מתקופת הראשונים) רבי אברהם אבולעפאי:

קל' ראה באורך גם סעודת ר"ח אד"ר השתא – נדפסה ב"ואביטה" תצוה.

קלא ע"פ תקו"ז תקו"ג (כט, א).

קלב אסתר רבה ו, ב.

קלג ראה גם תנחומא ויצא ב (הובא והתבאר במעין גנים ח"א סוף פרשת ויצא).

לפי הגרסה הזו, הגמרא אומרת לפי סדר הדורות. הקב"ה מפיס את הירח, את הלבנה, ש"צדיקים יקראו על שמך". מי הצדיקים? שלשת אלה – יעקב הקטן, דוד הקטן, שמואל הקטן. מה ראשי התבות שלהם למפרע? שמואל-דוד-יעקב ראשי תבות שדי, השם של היסוד, שהוא קטנות, כפי שאמרנו קודם.

כמה שוה **מרדכי היהודי**? אותו הדבר, 314^{קכ}. "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני"^{קכ}. למה בהתחלה הוא "איש יהודי" ובסוף "איש ימיני"? כי בפורים קטן הוא "איש יהודי" ובפורים גדול כבר "איש ימיני". לאביו קראו יאיר, כמו רבי מאיר, אותו לשון. כמה עולה **מרדכי** ועוד **יאיר**? **פורים קטן**. הוא מתחיל מפורים קטן, הוא "**מרדכי היהודי**" – כך נקרא לאורך כל המגלה – ושוה ש-די, היסוד דקטנות, ראשי תבות שמואל-דוד-יעקב, שלשת הקטנים המזוהים עם הלבנה, אסתר המלכה^{קכט}.

תיקון הקטנות בפורים קטן

אף על פי כן, אחרי הכל, הלבנה לא התפייסה. לכן הקב"ה אומר "הביאו עלי כפרה שמעטתי את הירח". כל ר"ח מקריבים שעיר, קרבן חטאת, שרק בו כתוב "חטאת להוי" (באופן יוצא דופן). ראש חדש הוא מיעוט הירח, וקרבתו הוא "חטאת להוי" – ה' אומר על עצמו "הביאו עלי כפרה שמעטתי את הירח". היום, פורים קטן, הוא "סיהרא

קכז ראה באורך גם סוד הוי' ליראיוו שער נ.

קכח אסתר ב, ה.

קכט ראה באורך שיעור ד' אדר ע"ח (נדפס ב"ואביטה" שלח ע"ח) שהלבנה נקראת "מלכת הלילה" – **מלכת הלילה** = **ירח לבנה סהר**, שלשת שמות הירח בשלשת העולמות התחתונים ב"ע, כמבואר בקבלה.

המאלך והשטן הופכים להיות רבינו הקדוש ואנטונינוס – השטן כבר מתחיל לעשות תשובה, סימן שצריכים לתקן את השטן עצמו. בסוף השטן לגמרי יחזור בתשובה ויתגייר כהלכה.

מה קורה כאשר מוסיפים את **השטן ליעקב**? הכל מתחיל מיעקב, שהשתחוה לשטן, לעשו – דבר לא טוב – אבל מה קרה כאשר יעקב נצח את שרו של עשו? הוא שאל משרו של עשו שיברך אותו, שיתן לו שם, שאחר כך הקב"ה אישר, נתן לו אותו שוב – **ישראל**, בגימטריא **יעקב** ועוד **שטן**. בשביל להיות ישראל יעקב צריך לאמץ את השטן לתוך עצמו. הכנסת השטן לעצמו היא "לאכללא שמאלא בימינא"^{קט"ח}. המלאך של עשו נקרא סמאל, לשון שמאל, ועליו כתוב "לאכללא שמאלא בימינא" – צריך להכליל את השמאל בימין, **השטן** מתחבר עם **יעקב** והופך להיות **ישראל**, מהגימטריאות הכי חשובות בתורה. השטן התחיל ממש להתקן בסיפור של רבי ואנטונינוס, אבל תכלית התיקון עכשו בדור שלנו. בפורים קטן אנחנו אדם, יש לנו מלאך ושטן, וצריך להתחיל לטפל בשטן – יום סגולה היום, להכליל את השטן. הרי **ג** אמות אמ"ש כולן בקדושה. רק מה? יש **אש** קדש ויש **אש** זרה (כמבואר בתחלת קונטרס ההתפעלות של אדמו"ר האמצעי מהי אש זרה בעבודת ה').

אדם-מלאך-שטן – פורים קטן

שוב, זהו רמז יסודי ביותר בקבלת אבולעפיא, לפני קבלת האריז"ל. נתבונן בגימטריא, שתגלה באיזה יום צריך לדבר עליהם: כמה שוה **אדם-מלאך-שטן**? בדיוק **פורים קטן**, היום ("דבר בעתו מה טוב"^{קט"ט}),

כתוב בספר יצירה^{ק"ד} שיש **ג** אמות אמ"ש", מושג שאדמו"ר הזקן מביא גם בתניא^{ק"ה}. **ג** אמות הן **ג** הספירות הראשונות – **ז** כפולות, **בגדכפרת**, הן כנגד המדות, ו-**אמש** הן כנגד **ג** ראשונות. **אמש** היינו אויר-מים-אש, ובספירות הן כתר-חכמה-בינה – האויר הוא הכתר, המים הם החכמה והאש היא הבינה. אומר ר"א אבולעפיא^{ק"ו} – אחד היסודות בכל ספריו – שאמ"ש הם ר"ת **אדם-מלאך-שטן**. מה הרעיון? בכל **אדם** פועלים שני כחות – **מלאך**, היצר הטוב, ו**שטן**, היצר הרע. **המלאך** בא מהימין, **המים**; **השטן**, היצר הרע, בא מהשמאל, **האש**; וה**אדם** עצמו הוא **האויר**, והוא כולל בתוכו את שניהם.

הכל כלול גם בספירת הדעת – הדעת היא אמנם למטה מהחכמה והבינה, אבל היא כוללת גם את החכמה והבינה וגם את הכתר (את כל האמ"ש, הכח"ב). יש את עצם הדעת ויש את תרין עטרין שבדעת, עטרא דחסדים ועטרא דגבורות. העטרא דחסדים היא המלאך והעטרא דגבורות היא השטן, והדעת עצמה – שאינה ה"תרין עטרין" – היא האדם עצמו, הבוחר בין היצרים. זהו סוד ויסוד הבחירה החפשית.

להכליל את השטן ביעקב

מי הם המלאך והשטן? כל הזוגות שדברנו עליהם קודם – יעקב כאן הוא המלאך ועשו הוא השטן, מרדכי הוא המלאך והמן הוא השטן. מהו ומיהו שטן? מי שמשטין-מקטרג. חז"ל אומרים – "הוא השטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המוות"^{ק"ז}, הכל אותו אחד. אחר כך

קלד ספר יצירה פ"א מי"ג.

קלה פ"ג.

קלו אוצר עדן הגנוז ח"א סימן ב; מפתח השמות פרשת שמות. ובכ"ד.

קלז ב"ב טז, א.

קלח ראה זרה ח"ג קעה, א.

קלט משלי טו, כג.

מישהו זוכר האם הביטוי "דמות אדם" מופיע במקרא? הוא כתוב רק פעם אחת בתנ"ך, לא במעשה בראשית, אלא במעשה יותר עמוק. הייתי חושב שיהיה כתוב במעשה בראשית, שם מסופר על בריאת האדם בצלם ודמות, אך הוא כתוב פעם יחידה בתחלת מעשה מרכבה – "דמות אדם להנה"^{קמא}. לפני פירוט ארבע החיות המופיעות מתוך החשמל, מתוך האש – חיות עם פני אדם, פני אריה, פני שור ופני נשר – הוא כולל אותן ב"דמות אדם להנה". **דמות** עולה י"פ **אדם**, **אדם** הוא עוד פעם **אדם**, ו-**להנה** עולה עוד ב"פ **אדם**. אם כן, "**דמות אדם להנה**" עולה כבר יג פעמים **אדם** – 'חגיגה' שלמה של אדם.

נתבונן בשני הפסוקים הראשונים של חזיון המרכבה: "וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש. ומתוכה דמות ארבע חיות וזה מראיהן דמות אדם להנה". בשני הפסוקים יש ארבע תבות ההן כפולות **אדם-מה** (כולן בפסוק השני) – **דמות דמות אדם להנה** – והן עולות יחד ^{קמב}1035, **אדם** במשולש, **חיה**^{קמג} ("דמות ארבע חיות") פעמים **אדם**.

בכל אופן, הוא אומר **אדם-מלאך-שטן** שוה **דמות אדם**. עד כאן מר"א אבולעפיא. כמובן, הוא לא כותב שהגמיטריא היא **פורים קטן**.

תרומת האות א לשטן

נעמיק במשמעות הפנימית העולה מהרמז

ששוה **פה קדוש**, ששוה **מרדכי-יאיר**, ועוד הרבה דברים שעוד לא אמרנו.

הרמז מתחיל מ-**אדם** – אדם-מלאך-שטן – ואמרנו שכל ענין פורים קטן הוא הרבה כפולות **אדם**. נוסיף משהו שלא אמרנו קודם: אמרנו **שפורים קטן** מתחלק לב"פ **אדם** (ס"ת), ד"פ **אדם** (ר"ת) וה"פ **אדם** (אמ"ת). אם עושים סדרה רבועית של 2, 4, 5 המספר הבא הוא שוב 5, אחריו 4 ואחריו 2. בכך נגמרים המספרים החיוביים בסדרה – סימטרית לגמרי. סה"כ עולה 22 – 22 פעמים **אדם**, פשוט כפול (**פורים קטן** ועוד **פורים קטן**, אנחנו כבר בשושן פורים קטן), 990. זהו המשולש של **דם** (סכום כל המספרים מ-א עד **דם**), העולה **משיח בן יוסף משיח בן דוד**, יחוד שני המשיחים. נמצא שממוצע שני המשיחים הוא **פורים קטן**, יום מאד משיחי.

"דמות אדם"

נתבונן בסוד ה"אדם" ברמזו של ר"א אבולעפיא: **אדם-מלאך-שטן**. מכיון שהכל עולה יא פעמים **אדם**, הרי **מלאך-שטן** עולה י פעמים **אדם**. הוא עצמו אומר זאת – זהו יסוד החלוקה שלו, לא סתם אומר מספרים. יש פה **אדם** אחד, מופשט משני המתעמתים בתוכו, **המלאך והשטן**, והם שוים יחד 450, י פעמים **אדם**, שלמות של אדם.

יש מלה שקשורה לאדם ששוה י פעמים **אדם**, אליה מתכוון ר"א אבולעפיא? כתוב "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו"^{קמ} – **דמות** עולה י פעמים **אדם**. כלומר, **אדם-מלאך-שטן** היינו **דמות אדם**. עד כאן מדברי ר"א אבולעפיא בסוד **אמש, אדם-מלאך-שטן**, שוה **דמות אדם**. כלומר, המלאך והשטן הם הדמות שלו, שני היצרים, יעקב-עשו, מרדכי-המן וכו'.

קמא יחזקאל א, ה.
קמב 1035 עולה ה"פ אור של יום אחד של מעשה בראשית וג"פ משה נתן התורה, "תורה אור", כנודע.
קמג הערך הממוצע של ששת הדברים שכאן – **רוח סערה ענן גדול אש מתלקחת נגה חשמל ארבע חיות** – הוא 529, **תענוג, חיה ברבע!**

לנוקבא, אחר כך חוזרים פנים בפנים, ואז הדכורא יכול להמתיק את דיני הנקבה, "לבסומי", לשון המתקה. סוד הנסירה מתחולל בראש השנה (ובכל עשרת ימי תשובה), וגם בפורים (הפור של פורים, סוד "פרו ורבו" כנ"ל, הוא הפור בשופר של ראש השנה).

כעת רק צריך להבין מה זאת אומרת להוציא את ה-א מהמלאך שלך. אדם הוא א-זם - יש אדם שתורם זם, ויש אדם שתורם א. בשביל המדה הזו שהתורה נדרשת בה, צריך שהמלאך יתן א - דרישה לא פשוטה, במיוחד ממלאכים, שלא אוהבים לוותר. זהו תיקון עולם של פורים קטן - שהמלאך יתרום את ה-א שלו. למי? בא לבית חולים השטן והוא מסוכן, פיקוח נפש, הוא הולך למות (הרי הוא-הוא מלאך המות, כנ"ל, וכשם שהוא ממית כך הוא מת בעצמו). בודקים את סוג הדם, סוג א - רק למלאך ולשטן יש אותו סוג. קוראים למלאך ואומרים לו - אתה מוכן לתרום את ה-א שלך בשביל להציל את חיי השטן?!

בסוף התרומה תהפוך את השטן. כמה שוה שטן עם א? חוץ מח"פ אדם, הוא שוה "חלק אלוה ממעל"^{קמט}. צריך להפוך את השטן, לתת לו א, שיהפוך להיות "חלק אלוה ממעל". בגימטריא שכם, סוד "שכם אחד על אחיך"^{קמט} שנתן יעקב אבינו ליוסף הצדיק (זו גם הגימטריא של ר"ת שטן יצר הרע מלאך המות, שלש הצורות-התופעות שלו, כנ"ל).

ממלאכים למלכים

זהו עיקר ההתבוננות שלנו - מה זאת אומרת שמבקשים מהיצר הטוב לתרום א ליצר הרע, ובכך קודם כל להציל לו את החיים, ובזכות זאת גם לגייר אותו בסוף? זהו בעצם

שלו - זהו הווארט העיקרי, בו נסיים: אדם הוא אדם. אחר כך בא מלאך - כמה שוה רק מלאך? 91. כפולת אדם? ו יותר. כמה שוה שטן? 359. כפולת אדם? חייב להתקזז - להיות 1 פחות. שטן עם הכולל עולה 360, ח"פ אדם, ואם אני לוקח אחד ממלאך אני מקבל פעמיים אדם. איך קוראים לפעולה זו? בתורה זו מדת "גורעין ומוסיפין ודורשין"^{קמט} - סוד הנסירה בכתבי האריז"ל^{קמט}, כפי פירוש המגיד^{קמט}. אני צריך לקחת-לגרוע את ה-א מתוך המלאך - הוא נשאר מלך, לכן הוא לא יותר מדי יתרגז עלי שלקחתי לו את ה-א - ולהוסיף אותה ל-שטן, שנעשה ח"פ אדם. מלך הוא ב"פ אדם וה-שטן עם ה-א הוא ח"פ אדם. הכל חוזר להיות כפולות אדם - 1, 2 ו-8 - משהו מופלא^{קמט}.

נראה עובד בעוד צורה, שיהיה "על פי שנים עדים": ראשי וסופי התבות של אדם-מלאך-שטן עולים 451, אחד יותר מ-דמות. אם כן, אמצעי התבות (אדם-מלאך-שטן) הם 44 (שרש המשולש הנ"ל של ב"פ פורים קטן), אחד פחות מ-אדם. גם כאן, רק בצורה הפוכה, צריך "גורעין ומוסיפין ודורשין" - להוציא אחד מראשי וסופי התבות ולהוסיף אותו לאמצעי התבות.

שוב, "גורעין ומוסיפין ודורשין" הוא סוד הנסירה - בהתחלה מעבירים את כל הדינים

קמד יומא מח, א.

קמהראה יין שממח ח"א תורה "גורעין ומוסיפין ודורשין". קמו אור תורה (קה"ת, הוצאה שניה) על תהלים אור רסב. קמז המשך הסדרה: 1 2 1 8 2 19 35 56... עד 6 מקומות = 121 = 11, המקור, ברבוע = אדם לא אדם. בסדרה הנ"ל: 2 4 5 2 4 5, שיש בה ס"ה 6 מספרים חיוביים, סכומם הוא 22 = 11 ועוד 11, הכל בסוד "חד ולא בחשבן", חיבור אדם של פורים קטן עם לא אדם של פורים גדול, "זה הקטן גדול יהיה", וכבר יהיה, כנ"ל. המספר ה-13 בסדרה זו המתחילה 2 1 8 הוא 343 = 7 בחזקת 3, סוד "והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים" כנ"ל. סכום 13 המספרים הראשונים של הסדרה = 1521 = 39, הוי' אחד, ברבוע!

קמחאיוב לא, ב.

קמטבראשית מח, כב.

אבל מה קורה אם אני מוסיף **א**-ל-**טן**? מהו הוא הופך להיות? גם משהו שקשור למושג גוף, אבל משהו מתוקן - **טנא**. מה כתוב על טנא? כשמביאים את הבכורים - שהם ה"אורות מרובים דתהו" - כתוב **"ושמת בטנא"**^{קט}, זהו כבר שטן מתוקן. זו הנוסחה המשיחית של הרבי - "אורות דתהו בכלים דתיקון"^{קט}. ה-**א** עושה את ה-**טן** כלי רחב לקבל את ה"ושמת", את הבכורים, את האורות דתהו. אצל המלאך היתה ה-**א** האור שלו. כשהוא נותן את ה-**א** הוא נותן את האור שלו! הוא מוותר על האור שלו בשביל להאיר את השטן שבו - אבל אז ה-**א** היא כבר לא אור. כתוב^{קט} בקבלה ש-**טנא** ר"ת **טעמים-נקודות-אותיות**. מה פירוש "ושמת בטנא"? צריכים לשים את אור התורה בתוך הטעמים, הנקודות והאותיות (הכוללות גם את התגים שמעליהן). אם כן, ה-**א** של טנא היא לא אור אלא אות.

שוב, ה-**א** של המלאך היא אור, אבל כשהוא נותן אותה לשטן היא הופכת לאות, שמשלימה את ה-**טן** ל**כלי-טנא**. איך נקרא התהליך של הפיכת האור לאות-כלי בקבלה? מהתעבות האורות נהוו הכלים^{קט}. המלאך צריך להיות מוכן לוותר על ה-**א**, האור, וכשהוא מוותר עליו, נותן אותו לשטן, הוא מעבה אותו - האור מתעבה, ובסוף הופך להיות אות.

הנצחון על עמלק והבאת המשיח

טעמים-נקודות-תגין-אותיות הן כנגד שם

סוד המהפכה הרביעית.

אנחנו לא צריכים להשאר מלאכים. יהודים הם מלכים^{קט}, לא מלאכים. מי שדואג רק ליצר הטוב שלו הוא מלאך, אבל כתוב בנבואת זכריה שה' רוצה שנהיה "מְהַלְכִים בין העמדים האלה"^{קט}, לא מלאכים אלא מהלכים - המלאכים הם ה"עמדים", הם יציבים, לא זזים. אנחנו צריכים להיות מהלכים ומוליכים. אחד מפירושי מלך הוא מי שמוליך ומנהיג את העם שלו. תפקיד היהודי הוא להיות מלך, ולשם כך היצר הטוב שלו - הצדיק התוהי-הראשוני שלו - צריך לוותר על **א** ולתת אותה לשטן. נשמע כמו "אם רעב שָנֵאךְ האִכְלֵהוּ לחם"^{קט}. השטן רעב ל-**א** - טוב, יש לי **א**, אני מוותר, הא לך (יוסף אמר למצריים - "הא לכם זרע"^{קט}, "אם מזרע היהודים מרדכי").

להפוך אור לכלי

כדי להעמיק עוד במשמעות נתינת ה-**א** לשטן, צריך להבין מהי המלה שטן. מילא, אדם ומלאך/מלך הן מלים מוכרות, אבל מאיפה בא שטן? ממה הוא מורכב? יש בו שתי הברות, **ש** ו-**טן**. מה פירוש **טן**? בארמית אומרים "טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו"^{קט} - מאמר חשוב בגמרא. "טן" בארמית הוא גוף. בפורים הגזרה היתה על הגוף של העם היהודי, על ה"טן" שלו^{קט}. מהי ה-**ש**? ברמז המקורי כאן, של ר"א אבולעפיא עצמו, ה-**ש** היא אות האש. אם כן, **שטן** היינו האש של הגוף, התאוות - היצר הרע.

קנו דברים כו, ב.

קנד ראה שיחת כ"ח ניסן תשנ"א.

קנח מגלה עמוקות (ואתחנן) אופן נג.

קנט ראה ע"ח ש"ז (מול"מ) פ"א. תהליך התעבות האור מתחיל מהכפלת ה-ר של אור, ההופכת אור ל-ארור (משום כך ה' לא ברא את העולם ב-א, כנודע), אך על ידי חיבור שתי הרישיון, שני 'ראשים', ה'ראש' העליון של העולם הבא וה'ראש' התחתון של העולם הזה, נעשה ת ואז מאור נעשה אות, שהוא כלי להכיל את האור.

קנ "כל ישראל מלכים הם" (מובא בשם הירושלמי. ראה זהר ח"ב כו, ב; ח"ג כח, א; שם רכג, א).

קנא זכריה ג, ז.

קנב משלי כה, כא.

קנג בראשית מז, כג.

קנד יבמות קיח, ב.

קנה לבוש או"ח תרע. הובא בט"ז שם סק"ג.

אז "ובא לציון גואל" – אז הכל מתקזז להיות שוב כפולות **אדם, אדם** אחד, שני **אדם** ושמונה **אדם**. ראשי וסופי התבות הופכים להיות י פעמים **אדם, דמות**, ואמצעי התבות **אדם** אחד. הכל על ידי המדה של סוד הנסירה, "גורעין ומוסיפין ודורשין". כעת הסברנו את סוד הנסירה כנכונות בנפש לתת מהאור העצמי שלך – לוותר עליו – כדי שהוא יהפוך להיות כלי (כפי שהפציר אדה"ז בשאר תלמידי המגיד חבריו לאחר הסתלקות המגיד, כנודע), ואז יבוא אור אין סוף מלמעלה וישכון כבוד בתוך הכלי (סוד "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"^{קס"ה}). זו הנוסחא המשיחית. אז **עשו** (העולה אמצעי התבות של **שטן יצר הרע מלאך המות**) יעשה תשובה, מי שצריך להתגייר כהלכה יתגייר כהלכה, ובא לציון גואל.

זו הכוונה שלנו **לאמש, אדם-מלאך-שטן**. לחיים לחיים לאדם, למלאך ולשטן – שכולם יהיו בריאים וחזקים. ארור המן, שיקבר עמוק-עמוק בתוך האדמה, ואז יצמח ממנו משהו נחמד ביותר.

עמ' קעט-קפ.

קסה שמות כה, ח.

הוי' ב"ה^{קס}, כך שרק **טן**, היינו אותיות י-ה בלבד. כתוב "כי יד על כס יה מלחמה להוי' בעמלק מדר דר"^{קס"ב}. לא אכפת לעמלק שיהיו טעמים ונקודות – הוא מתנגד לאותיות, הכוללות את התגים, **וה**. אותיות הן כבר הלכה למעשה. יש הרבה טעמים יפים, כמו כשלומדים בישיבה – טעמים הם נחמדים, נגינה. מהן נקודות? הרבה נקודות מבריקות. לא אכפת לשטן שיהיו י-ה, אדרבא – הוא אוהב את הטעמים והנקודות. אבל הוא לא אוהב (בהתחלה) את האותיות, את השו"ע.

שוב, ברגע שמוסיפים לו את האותיות – עצם הכלים – הוא הופך להיות טנא. "ושמת בטנא" – מה שמים? אורות מרובים דתהו. אנחנו נשארים מלך והוא כבר "ושמת בטנא", הוא הופך להיות הכלי המכיל את האור (וידוע ששרש הכלים גבוה משרש האורות^{קס"ב}, ולעתיד לבוא הנשמה תזון מהגוף, דהיינו הסוד – "נכנס יין יצא **סוד**"^{קס"ב} – של פורים, כנודע^{קס"ד}). **טנא** שוה **כלי**, 60.

קס ע"ח ש"ח (דרושי נקודות) פ"א; מ"ח מסכת בריאת א"ק פ"ב משניות ג-ו; בגדי קדש אשר לאהרן (פיריה), א"ב דכללים.

קסא שמות יז, טז.

קסב בחסידות בכ"ד. ראה לדוגמה: סה"מ תרמ"ט עמ' רמג-ד; תרנ"ט עמ' ז ואילך.

קסג עירובין סה, א.

קסד ראה אמונה ומודעות מאמר "האמונה במעגל השנה"

עבודת ה' עצמי

כתר שם טוב אות ד

יחסו של חסיד 'עצמי' לרבי

עניינו של 'עצמי' שהוא הולך בדרך ששייכת דוקא לו, למדרגה בה הוא אוחז, בלי לחקות אף אחד. דרכו האישית שייכת לעצם הנשמה שלו, והוא לא מקבל אותה מאף אחד אחר, אפילו לא מהרבי שלו. כמובן, הוא קשור לרבי בלב ובנפש, ועד להתקשרות של יחידה ביחידה. אדרבא, עצם הנשמה שורה בפנימיות היחידה ולכן אי אפשר להגיע ל'עצם' מבלי לגלות את היחידה ולקשר אותה ליחידה הכללית של הדור, נשיא הדור.

חסיד הדבוק ברבו כדבעי, לכל דבור ודבור שיוצא מפיו ואף לפנימיות הלך המחשבה שלו ותכונות נפשו שלו, מהווה, גם כ'עצמי', מעין 'פירוש' לרבו, 'פירוש' שיכול גם להפתיע את רבו. כך אמרו על תלמידי הרבי ר' בונים מפשיסחא שהקוצקער הנו 'פירוש' אחד על הר"ב והחידושי הר"ם הוא 'פירוש' אחר וכו', וידוע שבפשיסחא היה הרגש ב'עצמי' מעין (ההרגש שבחב"ד).

דוגמה לכך יש גם באומנות, לכל אמן הסגנון הייחודי שלו, בו הוא מבטא את עצמו. אם תנסה להעתיק ציור של פיקאסו זה לא יהיה שווה כלום. כשהוא צייר הוא לא ניסה להעתיק אף אחד, אלא המציא מהמקום בו הוא נמצא (בבחינת תהו בגימטריא יש מאין, "ברישא חשוכא"^א).

להכיר את הברכה שלך

[מתאים למה שכתוב בפרשת שבוע, שלכל אחד התפקיד והברכה שלו מאת ה' –

לא לחקות את רשב"י

אות ד. מהבעש"ט. כל אחד צריך להתנהג על פי מדרגתו [תפקיד האדם הוא לעשות את העבודה השייכת לו. כאן המקור למה שרבי זושא אמר, שכאשר זושא יעלה לשמים לא ישאלו אותו 'למה לא היית משה רבינו?' אלא 'למה לא היית זושא?'], מה שאין בן התופס מדרגה של חברו [איך קוראים לך בעברית של היום? חיקוי. באמת לכל אחד צריכה להיות דמות אותה הוא מעריך וממנה הוא מקבל, אבל אל לו לחקות אותה, אלא רק לקבל ממנה השראה כיצד לבצע טוב יותר את שליחותו בעולם. לכל אחד יש מישהו מעליו ומישהו מתחתיו, מישהו שהוא מקבל ממנו ומישהו שהוא משפיע עליו, במובן זה, כל האנשים הם בינונים, באמצע, בין לבין. זהו עוד פירוש מהו "בינוני". גם בתוך האדם עצמו יש אין סוף מדרגות אליהן הוא מתעלה, אבל הן המדרגות שלו]. זהו זה לא נתקיימה בידו [הוא גם לא מצליח לחקות את השני וגם לא להתנהג על פי מדרגתו-שלו].

זהו שכתוב הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם [בגמרא^א כתוב שרשב"י היה במדרגת "תורתו אומנותו", שלא צריך שום השתדלות לפרנסה וישוב העולם, אך רבים שניסו לאחוז במדרגה זו ולא עלתה בידם]. רצונו לומר שלא היו בבחינה זו רק שעשו כרשב"י שראו אותה בבחינה זו, ולכך לא עלתה בידם.

גרשם ע"י שומעי השיעור שי'. לא מוגה. שבת קדש פרשת ויחי, י"ד טבת ע"ט – כפר חב"ד.

א ברכות לה, ב.

ב שבת עז, ב.

דברים טובים. אבל הדבר העיקרי שצריך להתבודד עליו, הוא לדעת מה המדרגה שלי – לא להיות שוטה, לא להיות רמאי, בחסידות זה אותו דבר, כמבואר אצלנו פתגם החסידים, שאת כל ספר התניא ניתן לסכם במשפט אחד, "זיי ניט קיין נאר", "אל תהיה שוטה". השוטה אינו יודע מה המקום שלו ומרמה את עצמו.

חסידים 'עצמיים'

מי הדוגמה ל'עצמי' בחב"ד? רבי אייזיק מהומיל. רואים זאת בסגנון הכתיבה שלו, ששונה לגמרי מהרביים. הצמח צדק אמר שיש לו שני חסידים וחצי¹ – השניים הם רבי נחמיה מדוברובנא ורבי אייזיק, שניהם כתבו בסגנון אחר לגמרי מהרביים. מי שמכיר את סגנונו של רבי אייזיק יודע שהוא משהו 'עצמי', סגנון שונה לגמרי. רבי נחמיה, בשו"ת "דברי נחמיה", נושא ונותן עם רבו הצ'צ ואף חולק עליו. מיהו ה'חצי חסיד'? רבי הלל מפאריטש, יש לו מאמרים שנראים לגמרי כמו של הצמח צדק, ורק מי שמכיר טוב את הסגנון רואה שהביאורים הם שלו. למה הוא 'חצי חסיד'? כי הוא נחשב חצי חסיד וחצי רבי, כך אמר עליו רבו הצ'צ.

רואים שלמרות שרבי אייזיק הוא 'עצמי' לגמרי, הוא חסיד שלם, ואילו רבי הלל, ששמר על סגנון הצ'צ, הוא 'חצי חסיד'. לפני שרבי נהיה רבי, בעודו חסיד, הוא 'עצמי', והוא ממשיך להיות 'עצמי' חסיד גם כשהוא רבי.

מסופר² שאחרי "החתונה הגדולה" – נשואי נכדת אדמו"ר הזקן עם נכדו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב – נסעו שני הצדיקים יחד. כששהו בפונדק בדרך הצביע רבי לוי יצחק על אחד מחסידיו ואמר לאדמו"ר הזקן שאותו חסיד זכה

"איש אשר כברכתו בך אתם"³. נכון. כתוב שיעקב אבינו ברך את כל בניו, אף שלכאורה אצל ראובן, שמעון ולוי רואים הפך הברכה. אכן, כל הברכות היו כלולות זו בזו והתייחסו לכל השבטים – "ברך אתם", את כולם – כך שגם הראשונים התברכו⁴. ובכל זאת, לכל אחד נתן יעקב גם ברכה פרטית, הענין ה'עצמי' שלו (הרבי מכיר בחלק ה'עצמי' של התלמיד ומכוון אותו לגלות ולחזק אותו).

יש אנשים שמרגישים בתפקידים המיוחדים יסורים והפך-הברכה, חלילה, ועליהם להבין שדווקא זו הברכה המתאימה להם. צריך לחפור ולהעמיק, כמו יצחק אבינו, כדי לגלות את המים החיים, המתיקות, שבפנים. זהו עניינה של ברכה-בריכה, לצלול לעומק.

אל תרמה את עצמך

[איך אני יודע מה המדרגה שלי?] אם יש לך משפיע טוב או רבי טוב הוא אומר לך מה המדרגה שלך, ואם לא – צריך להתפלל למצוא אותה. כתוב⁵ שהבעל שם טוב ידע למה הוא הגיע לעולם רק רגע לפני שהסתלק, אבל אם יש לך רבי טוב הוא מגלה לך.

אפשר לאמץ את עצתו של רבי נחמן, ללכת להתבודד, לדבר עם ה' בלשון שלך. מי שיוודע – באמת הכל נמצא בסידור התפלה, הכל כלול בו, אבל מי שמרגיש שהתפלה הכתובה כללית מדי ואינו מוצא בה את צרכיו הפרטיים צריך ללכת להתבודד, כדי לבנות קשר אישי עם ה'. בספר הזכרונות של הרבי הקודם כתוב שחסידי אדמו"ר הזקן שהו יותר שעות בשדות וביערות שמחוץ ליישוב מאשר ביישוב. מחוץ ליישוב לומדים, מתבוננים – עושים הרבה

1 ראה תניא פכ"ח.

2 ראה סה"ש תרצ"ז עמ' 236.

3 רשימות דברים עמ' 96. ראה גם שמועות וסיפורים ח"א עמ' 38.

4 בראשית מט, כח.

5 ראה רש"י לבראשית מט, כח.

ה ???

אדמו"ר הזקן והבעש"ט

ר' ישבעם^א סיפר לי היום אחרי מוסף, שרבי יששכר בער מליובאוויטש, המלמד של אדמו"ר הזקן בילדותו, היה חסיד של הבעש"ט ונסע אליו הרבה, אבל הסתיר זאת מתלמידו, אדמו"ר הזקן. בשלב מסוים אדמו"ר הזקן שם לב שהוא נוסע ולא אומר לו לאן, שהוא מסתיר ממנו משהו, אבל הוא גילה לאן הוא נסע רק אחרי הסתלקות הבעש"ט. אמא של אדה"ז, הרבנית רבקה (בחב"ד יש שתי רבניות בשם רבקה – אמא של הרבי הרש"ב, אשת הרבי המהר"ש, ואמא של אדמו"ר הזקן), אמרה שנס שהמלמד הסתיר את נסיעותיו לבעש"ט, ובזכותו נוסדה חסידות חב"ד. אם אדמו"ר הזקן היה מגיע לבעש"ט הוא אמנם היה נהיה רבי – אולי הרבי הכי גדול – אבל לא רבי חב"ד, אלא פוילישער רב'ה, א גוטער איד (כינוי של אדמו"רי פולין). כבר אז הבינה הרבנית רבקה את ההבדל בין חסידות חב"ד לחסידות פולין.

[למה אם אדמו"ר הזקן היה מגיע לבעש"ט לא היתה חב"ד? הרי כן הגיע לרב המגיד וכן יצא ממנו חסידות חב"ד?]

לאדה"ז היתה מסירות על כל הגה של הבעש"ט. לדוגמה, אדמו"ר הזקן נשאל בחקירתו אצל הרוסים מדוע הבעש"ט חזר שוב ושוב על המלה 'אף' – הם טענו שהוא רצה לעורר בכך חרון אף על המלכות – ואדה"ז דאג לתרץ זאת. ועם זאת, הבעש"ט הוא בבחינת מקיף, כמו אור אין סוף שלפני הצמצום. הרב המגיד הוא כבר צמצום – רק אז ניתן להמשיך את הקו – האור הפנימי של תורת חב"ד. תורת חב"ד היתה אצל הבעש"ט ב"העלם שאינו במציאות", כמו "אש בצור החלמיש", ואצל הרב המגיד היא כבר היתה ב"העלם שישנו במציאות", כמו "שלהבת הקשורה בגחלת".

לגילוי אליהו. בתגובה, הצביע אדמו"ר הזקן על ר' בנימין קלעצקער שהתפלל שם ואמר שעכשיו מאיר אצלו גילוי היחידה שבנפש, שנעלה גם מגילוי אליהו (כך כתוב בכתבי האריז"ל). אליהו הנביא הוא משהו חיצוני שמתגלה אלי, אפשר לומר לו 'ברוך הבא, שלום עליכם', אבל גילוי היחידה הוא ביטוי של ה'אני' האמתי^ב.

להיות 'עצמי' באמת

[רוצים שכל אחד יהיה עצמי? לכאורה עלולים להגיע למקום לא טוב...]

סימנו של רבי אמת, רבי בדרך חב"ד, הוא הרצון שכל חסידיו שלו יהיו עצמיים. אבל רוצים שכל אחד יגיע לדרגת 'עצמי' באמת, לא 'עצמי' מדומה, ההולך אחר שרירות לבו. גם בעניני תורה ומצוות יתכן שאדם הולך אחר שרירות לבו, ב'צדקות' מרומה. כדי להיות 'עצמי' באמת חסיד צריך קודם להיות 'פנימי', גם רבי אייזיק קודם היה 'פנימי'. כתוב בלווח 'היום יום', בשם הצמח-צדק, שכדי להגיע ל'לב-רכה' – התגלות המדות, עידון וריכוך, כפי שנתבע מחסיד – צריכים תפלה ועיסוק בעבודת ה' במשך שלשים שנה. אין לנו השגה בזה...

'פנימי' הולך על האמת של התורה ועל האמת של הרבי שלו – מכך צריך להתחיל – ו'עצמי' הולך על האמת שלו. ה'עצמי' לא הולך בתלם, הוא סולל דרך עצמאית (בהשראת הרבי, כנ"ל), ופעמים רבות האנשים שסביבו לא מבינים אותו. בתורה זו הבעל שם טוב יוצא נגד חסיד 'חיצוני', ורוצה להביא את הלומד להיות 'עצמי'. כמו שהרבי אמר, על כל אחד לבחור את השליחות המיוחדת שלו – שלא כל הבתי חב"ד יראו אותו דבר, שכל אחד יבנה את הבית חב"ד בסגנון שלו.

ט ראה אור ישראל ח"ג עמ' לא ואילך.

י כ"ט אדר א'.

יא המשפיע הרב ישבעם ש"י סגל. גיסו של הרב.

ווי העמודים

מעין גנים – 'נקודה חסידית' בפרשת פקודי

משה רבינו מול ועדת הבקורת

המאות וחמשה ושבעים עשה וזים לעמודים².
באותה שעה נתפייסו ישראל. מי גרם לו? על
ידי שישב ועשה חשבון, "אלה פקודי המשכן".
מדוע שכח משה רבינו את יתרת חצאי
השקלים? מה ענינם של ווי העמודים?

יהודי ה'שיריים'

מחציות השקל הן "כסף פקודי העדה...
לכל העבר על הפקדים לשש מאות אלף
ושלשת אלפים וחמשת מאות וחמשים"¹.
כל פקידה הופכת את הפקודים לדבר חשוב,
"דבר שבמנין" שאינו בטל, כל שכן כאשר
פקודי העדה עצמם הופכים להיות חלק
מפקודי המשכן.

המספר שש-מאות אלף – "ששים ריבוא"
– מסמל את שלמות בני ישראל, ולכן הוא
מצוין תמיד כמספרם ביציאת מצרים, מתן
תורה והכניסה לארץ-ישראל. גם בפשט,
מחציות השקל של אותם ששים ריבוא,
מצטרפים לסכום עגול – ממנו, באופן מדויק,
נעשים אדני הכסף של המשכן (האדנים-
היסודות של כל השראת השכינה בעולם).
בפנימיות, ששים ריבוא הם שורשי הנשמות
של עם ישראל בכל הדורות, וגם אם כיום יש
ברוך ה' מליוני יהודים, כן ירבו, הרי המספר
היסודי נותר שש-מאות אלף שורשים,

פרשנו פותחת ב"אלה פקודי המשכן".
משה רבינו אינו נותן מקום לחשדות של
שחיתות^א, ומוסר דין-וחשבון על כל מה
שנעשה בתרומת המשכן. מכל החומרים
שנתרמו, סכום הכסף הוא הצפוי והמדויק
ביותר – מחצית השקל מכל יהודי – ודווקא
ביחס אליו 'התבלבל' משה רבינו, עד שנזכר
על מה הוצא כל הסכום, כפי שמתאר המדרש³:
אמר משה יודע אני שישראל רוגנים הם,
הריני עושה להם חשבון מכל מלאכת המשכן.
התחיל לעשות חשבון עמהם, "אלה פקודי
המשכן", והוא נותן להם חשבון על כל דבר
ודבר – לזהב ולכסף ולנחשת, "וכסף פקודי
העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות ויהי מאת
ככר הכסף לצקת ונחשת התנופה שבעים
ככר". עם שהוא עושה חשבון והולך על כל
דבר ודבר שעשויון כסדר בתוך המשכן, שכח
אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל שעשה
מהן וזין לעמודין ולא היו גראין. התחיל עומד
תמה ואומר עכשיו ימצאו ידיהם של ישראל
עלי לומר שאני נטלתי אותם והוא חוזר לבוא
על כל מלאכה ומלאכה. מיד האיר הקב"ה את
עיניו ותלה עיניו וראה שהיו עשויון וזין לעמודים
התחיל להשיב להם בקול רם "ואת האלף ושבע

א עיין במדרש שבהערה הבאה (שרק תמציתו צוטטה
בפנים) ובבכורות ה, א.

ב תנחומא פקודי ז (ועד"ז – בשינויים – בזהר ח"ב רכז, ב).

ג שמות לח, כח.
ד שמות לח, כו.

המדור מוקדש לזכות:

גלעד ואליטל רוזה שי' הרמן לרגל יום הנישואין - א' אדר

את התורה על המציאות מבלי להיות קשוב לרחשי לבו של העם (שרש לאוירת הכפיה בשלה אבד רחבעם - בעל הפוטנציאל המשיחי, בן דוד ושלמה - את מלכותו¹). ה' מזכיר למשה - הקשוב בעל-כרחו ליהודים ה"רוגנים"... - את היוקר של כל יהודי.

אך האם באמת יש יהודי שאין לו קשר לתורה? מהו סוד אותם 3550 יהודים שמחוץ לחשבון? אלו יהודים שברובד הגלוי אין להם כל קשר לתורה, כל-כך מרוחקים מתורת ישראל עד שנראה שאין להם תקוה, חלילה. אבל ברובד עמוק יותר, היהודים הללו קשורים ישירות עם ה'. כלומר, נכון שהקשר הגלוי והרגיל שלנו לה' עובר דרך התורה והמצוות, ומי שאינו שומר אותן כורת את חבל-ההתקשרות, אבל יש קשר נוסף, פנימי ונעלם, קשר ישיר בין נשמות ישראל לה' - ערוץ-תקשורת שיכול לפעול גם כאשר הקשר הרשמי דרך התורה אינו עובר (כיון שהשרש הפנימי ביותר של נשמות ישראל גבוה יותר משרש התורה, כנ"ל)². אפילו משה רבינו אינו מזהה בתחילה את שרש נשמת אותם יהודים, עד שהקב"ה מראה לו את שרשם הנסתר, את הקשר העצמי שלהם אֶתו.

את הקשר הזה חושפים בעלי התשובה.

התשובה מוכיחה שגם למי שהעביר את הדרך ופגם בקשר התורני עם ה' - יש אפשרות לשוב אליו יתברך³. אצל מי שכל חייו היה מרוחק מדרך התורה, ולפתע משהו 'נוגע' בו והוא מתעורר לעשות תשובה, 'נדלקת' הנשמה

המתפצלים לענפים וענפי-ענפים⁴.

לנשמות ישראל קשר הדוק לתורה ("ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקודש אבריך הוא"), וכשם שיש ששים ריבוא נשמות ישראל כך "יש ששים ריבוא אותיות לתורה" (ראשי תבות ישראל)⁵ - לכל יהודי אות בתורה. אגב, מכאן שאב הרבי מליובאוויטש את הרעיון הנפלא לכתוב "ספר תורה של כלל ישראל", שכל יהודי יקנה בו אות.

אבל מה קורה עם השארית, אותם "שלשת אלפים וחמש מאות וחמשים" העודפים (שבדרך כלל לא מתייחסים אליהם באופן מיוחד)? אומר החתם-סופר⁶ שלהם באמת אין אות בספר התורה! כעת מובן מה גרם למשה לשכוח: משה הוא נותן התורה לישראל, וכל יהודי מופיע לעיניו יחד עם האות שלו בספר התורה, אבל את היהודים שמחוץ לחשבון הרגיל, אלה שאין להם אות מיוחדת בספר התורה, משה רבינו נוטה לשכוח. אמנם, הקב"ה - אוהב השיריים, "הבוחר בשירי זמרה" (כפי שהסביר רבי בונים מפשיסחא⁷) - מזכיר אותם למשה רבינו.

נשמות בעלי תשובה

היהודים העודפים על אותיות התורה מזכירים כי "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", ואהבת ה' לישראל קודמת גם לאהבתו את התורה. ממילא, שכחת אותם יהודים על ידי מנהיג ישראל - מנהיג אמת, צדיק וקדוש, ההולך בדרך התורה - מבטאת נטיה לכפות

יא מלכים-א יב. ורמז: חלוקת האותיות בפסוק (ע"י האתנחתא) היא ל-41 ו-17 - כחלוקת חיי רחבעם, שעלה למלך בגיל 41 ומלכותו נמשכה 17 שנה.

יב ראה לקו"ש ח"ח עמ' 408 ואילך (ומעין גנים ח"ה פרשת וזאת הברכה).

יג כנודע מדברי הפסיקתא דרב כהנא (כד, ז) כי עצת הקב"ה לחוטא - "יעשה תשובה ויתכפר לו" - היא למעלה מתשובת התורה.

ה ראה תניא פל"ז.

ו זוהר ח"ג עג, א.

ז מגלה עמוקות אופן קפו (וראה לקו"ת בהר מג, ד).

ח ספר 'תורת משה' על התורה.

ט קול מבשר ח"א פקודי א (ובכ"ד).

י ראה בראשית רבה א, ד ותנדב"א פ"ד ופל"א.

בדורות האלה מגלה את מעלתם של אותם יהודים, ועוצמת בעלי התשובה הללו היא שתעורר ותנער את כולנו, ותהפוך את כולנו להיות בעלי תשובה, והרי "כבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הם נגאלים"^{יז}.

מהי סגולתם של אותם יהודים? כפי שהוזכר, יהודי-התורה הם אדני הכסף עליהם עומד בנין בית ישראל בו שורה השכינה. העמודים (הרומזים גם לצדיקים שבכל דור^{יח}, ו"ראשי העמודים" רומזים ל"ראשי בני ישראל"), עומדים יציבים במקומם, אך הם עלולים 'להתקע' כל אחד במקומו – להפסיק להתקדם ליעד הגאולה (לאבד את תכונת ה"מהלכים בין העמדים"^{יט}) וגם לאבד את הקשר החי ביניהם. מחצאי השקל הנותרים נעשו "ווי העמודים וחשוקיהם כסף וצפוי ראשיהם כסף"^כ – בעלי התשובה משמשים כווי חבור בין העמודים (ובעל תשובה הוא לעתים גם וו ההיפוך, הטוען "איפכא מסתברא" מוצדק כנגד קבעון מחשבתי), והם מעוררים חשק וציפיה לגאולה.

במקום הכי עמוק, בנקודה בה היא קשורה ישירות עם הקב"ה. מנקודה זו, היא יכולה לחזור ולבנות גם את הקשר דרך התורה, שכן אסור לוותר עלי, אלא שאם קודם נדמה היה כי יהודי קשור לה' כי הוא מקיים את התורה (המחברת אותו לה'), התשובה מגלה שיהודי מקיים את התורה כי הוא קשור לה' (ובעצם הוא המחבר את התורה לה', כאמור בדוד המלך – ש"הקים עולה של תשובה ליחיד"^{כא} – שבלימודו חבר את התורה לה'^{כב}).

"ווי העמודים וחשוקיהם כסף"

בכתבי קבלה וחסידות נאמר שבפסוק "ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים" רמזו קץ הגאולה^{כג}. אם חישוב הקץ נמצא בפסוק הזה, פירוש הדבר שדוקא באותם יהודים גנוז סוד הגאולה!

בדורות הקודמים הדגישו את ששים ריבוא שרשי הנשמות של יהודי התורה, המתפרטים שוב ושוב לרוב מנין ורוב בנין של עם ישראל. אך בדרא בתראה – עם התרחקות רובו של עם ישראל מן התורה – נראה כי רבים-רבים מבני עמנו התפרטו דווקא משרשי 3550 היהודים היתרים. אכן, תנועת התשובה המתעוררת

יז רמב"ם הלכות תשובה ז, ה.
יח ראה שיעור "עצי שטים עמדים" – נדפס ב"ואביטה" ויקהל – וש"נ.
יט זכריה ג, ז.
כ שמות לה, יז.

יד מו"ק טז, ב.
טו ספר הבהיר סקצ"ז. זהר ח"ג רכב, ב.
טז ראה מאמרי אדמו"ר הזקן עה"ת פקודי (ובכ"ד).

טעם מצוה פקודי – לא יקרע

על קול הרע"^ח, ומפרש רבינו בחיי שנכלל בזה "הדובר שקרים והמועל בדבורו" לשון מעיל – ומובן שלפי זה פי המעיל ושפת המעיל רומזים לפה והשפתיים, "שפה לפיו סביב" כמו פה המוקף שפתיים סביב, "ויש בזה רמז אזהרה לאדם שראוי לו שיהיה דבורו שוה למה שבתוכו שיהיה תוכו כברו [זה הרמז ב"והיה פי ראשו בתוכו"], ושפתו לפיו סביב לעצור במלין" (רבינו בחיי), ש"אם חטא בלשון הרע יעשה שפה לפיו שימנע מלשון הרע ויעשה תשובה ויתכפר לו"^ט. לפי זה יש לומר שהאיסור לקרוע את שפת המעיל (שפה דוקא כמו שיתבאר) רומז ל"שפת אמת תכון לעד"^י, דהיינו שראשית התיקון הוא דבור אמת בשפתיים, כמו שמפרש הגר"א שאיש אמת גם מה שהוא מדבר (יחסית) מן השפה ולחוץ הוא אמת.

גדרי האיסור לדעת הרמב"ם

יש כמה אפשרויות בהבנת דברי הרמב"ם, שכתב "והוא הדין לכל בגדי כהונה שהקורע אותם דרך השחתה לוקה"^א, כאשר השאלה העיקרית היא האם יש חילוק בין המעיל לשאר בגדי כהונה:

א. אין הבדל בין המעיל לשאר בגדי כהונה"^ב, כל בגדי כהונה נלמדים ממעיל ובכולם יש אותו איסור של "לא יקרע". ומה שהרמב"ם כותב "דרך השחתה" חוזר גם לתחילת לדבריו במעיל שאסור רק בדרך

"ויעש את מעיל האפד מעשה ארג פליל תכלת. ופי המעיל בתוכו כפי תחרא שפה לפיו סביב לא יקרע"^א. ובציווי בפרשת תצוה "והיה פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג כפי תחרא יהיה לו לא יקרע"^ב. זו מצות לא-תעשה במניין תרי"ג "שלא יקרע המעיל"^ג, וכתב הרמב"ם "והקורע פי המעיל לוקה שנאמר לא יקרע, והוא הדין לכל בגדי כהונה שהקורע דרך השחתה לוקה"^ד.

וכן מבואר בגמרא^ה ש"לא יקרע" הוא איסור ולא רק נתינת טעם, לעשות פה למעיל כדי שלא יקרע (שאם כן היה צריך לכתוב "שלא יקרע"). ורש"י פירש (בפרשת תצוה) "והיה פי ראשו – פי המעיל שבגבהו הוא פתיחת בית הצואר. בתוכו – כתרגומו כפיל לגויה, כפול לתוכו להיות לו לשפה כפילתו, והיה מעשה אורג ולא במחט... לא יקרע – כדי שלא יקרע. והקורע עובר בלאו שזה ממנין לאוין שבתורה וכן ולא יזח החשן וכן לא יסורו ממנו הנאמר בבדי הארון"^ו, דהיינו, יש כאן גם נתינת טעם וגם איסור^ז.

בטעם המצוה כתב החינוך^ח "כדי שילבשהו הלובשו באימה ביראה ובנחת ודרך כבוד, שיירא מלקורעו ומלהשחית בו דבר". והנה חז"ל פירשו שהמעיל מכפר על לשון הרע, "יבוא דבר שבקול [רש"י: פעמונים שבן] ויכפר

נרשם ע"י יוסף פלאי.

א שמות טל, כב-כג.

ב שמות כח, לב.

ג לשון הרמב"ם במניין הקצר.

ד הלכות כלי המקדש פ"ט ה"ג.

ה יומא עב, א.

ו וראה לקוטי שיחות חל"ו פרשת תצוה שיחה א.

ז מצוה קא.

ח זבחים פח, ב. ערכין טז, א.

ט בעל הטורים, וכו"ב באלשיך ובכלי יקר.

י משלי יב, יט.

יא כן דעת המשנה למלך כאן. וכן נראה מדברי המאירי ביומא.

כמה מפרשים¹¹ בפירוש הפסוק "לא יקרע", דהיינו שבעשיית המעיל אין לפתוח פה-פתח כמו שרגילים לקרוע-לחתוך ביריעה, אלא יש לארוג את הפה מתחילה. וכן יש לפרש בלשון הרמב"ם "המעיל כולו תכלת... ופיו ארוג בתחילת אריגתו... והקורע פי המעיל לוקה [דהיינו שקרע והתקין לו פה בתוך האריג ולא עשה פה בתחילת האריגה]", וכן נראה מדבריו בספר המצוות¹². אם כן, יש במעיל דין מיוחד, הקפדה על צורת עשייתו, אלא שמזה לומדים לכל קריעת בגדים (לאחר שנעשו).

ד. אמנם יש מפרשים¹³ בדרך אחרת לגמרי, שאיסור "לא יקרע" הוא רק במעיל, ומה שכותב הרמב"ם שהקורע שאר בגדי כהונה לוקה הכוונה שלוקה על הלאו של "לא תעשון כן לה' אלהיכם". לכן במעיל לוקה גם שלא בדרך השחתה, כיון שזהו איסור על כל קריעה שהיא (שבפסוק נאמר בסתם "לא יקרע"), ואילו בשאר בגדים רק בדרך השחתה מצד "לא תעשון כן". ובאמת הקורע את המעיל בדרך השחתה לוקה שתיים, משום "לא יקרע" ומשום "לא תעשון כן". פירוש זה מתאים לדעת החינוך שנראה ממנו שאיסור "לא יקרע" הוא רק במעיל, וכן הרמב"ם עצמו בספר המצוות הזכיר רק מעיל (אלא שמזה אין ראייה מוכרחת, כיון שבסהמ"צ נקט הרמב"ם את האיסור המפורש). ובהמשך לדרך זו מפרשים¹⁴ שקריעה בדרך השחתה היינו שהבגד נפסל ואילו במעיל האיסור גם כשאינו נפסל. ועוד, במעיל אסור גם לנתק

השחתה. ומה שהאיסור הוא רק בדרך השחתה, מפרשים¹⁵ שהדבר נלמד מאיסור "לא תעשון כן לה' אלהיכם"¹⁶ שגם בו כתב הרמב"ם "הנותץ אבן אחת מן המזבחת... דרך השחתה לוקה"¹⁷ ומסתבר שבגדי כהונה לא עדיפים. וכן באיסור "לא יזח החשן מעל האפוד" כתב הרמב"ם שהוא רק "דרך קלקול"¹⁸.

ב. יש חילוק בין המעיל לשאר בגדי כהונה. במעיל אסור לקרוע בכלל, גם שלא דרך השחתה, ובשאר בגדי כהונה האיסור הוא רק בדרך השחתה. פירוש זה מדויק בלשון הרמב"ם אבל עדיין צריך לבאר טעמו, שהרי אם האיסור נלמד לשאר בגדי כהונה כיצד יתכן שהוא מתפרש בכל מקום בדרך אחרת? ומפרשים שכיון ש"לא יקרע" הוא גם נתינת טעם, לעשות שפה לפיו כדי שלא יקרע (כנ"ל ברש"י), מזה רואים שיש הקפדה מיוחדת בקריעת המעיל, מה שאין כן בשאר בגדים שנלמדו מהמעיל ובהם אסור רק קריעה כפשוטה שהיא השחתה¹⁹.

ג. אפשר לתווכך ולומר שיש משהו מיוחד במעיל, ובפרט בפה המעיל, כמודגש בלשון הרמב"ם. ובפשטות, במעיל גם קריעת הפה בלבד נחשבת קריעה והשחתה, כיון שהתורה החשיבה את הפה בפני עצמו ועליו קאי "לא יקרע", מה שאין כן בשאר בגדים שקריעת פה הבגד בלבד אינה השחתה²⁰.

ועוד ניתן לפרש ברמב"ם ש"הקורע פי המעיל" אינו קריעת השפה שסביב הפתח אלא לקרוע את הפתח עצמו. וזה כמו שכתבו

יב כסף משנה ורדב"ז.

יג דברים יב, ד.

יד הלכות בית הבחירה פ"א הי"ז.

טו הלכות כלי המקדש פ"ט הי"י "וכל המזיח חושן מעל האפוד ומפרק חיבורן דרך קלקול לוקה".

טז כל זה לפי פירוש קרבן חגיגה על הרמב"ם.

יז וקרבן לזה כתב השפת אמת ביומא.

יח רשב"ם, בכור שור, חזקוני. ראה בכל זה תורה שלמה פרשת תצוה אות צז.

יט ל"ת פח "האזהרה שהזוהרנו מלקרוע פי מעיל כהן גדול אלא יהיה ארוג כמו סוף וגבול [זה לעומת זה: לא לקרוע את הפה אלא שיהיה ארוג]. והוא אמרו יתברך כפי תחרא יהיה לו לא יקרע. והקורעו במספרים וכיוצא בהן חייב מלקות [כתב מספרים שכן הדרך לעשות פה]".

כ מנחת חינוך מצוה קא. צפנת פענח על מניין המצוות; צ"פ תניינא יסודי התורה פ"ו ה"ב.

כא כל זה לפי דברי הרוגאטשורר שם.

נמצא שיש שלשה איסורים הקרובים זה לזה: "לא יקרע" במעיל ובבגדי כהונה, "לא תעשון כן" לכל דבר שבקדושה, "לא תשחית" בכל דבר (מדאורייתא או מדרבנן). ויש לומר שאיסור קריעת המעיל הוא השורש (במקדש) לאיסור בל תשחית הכללי. בהרחבה, בל תשחית רומז שלא לעבור על כל דברי התורה "לא תשחית את עצה" – "עצה" היינו "עצת ה'", לשמור תר"ג מצוות הנקראות עיטין-עצות (שייך במיוחד לשנה זו, **תהא שנת עצה טובה**). **תשחית** = 1118 = **שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד**, לא להשחית היינו לא לעבור על יחוד ה' (וכן **תשביטו** = 1118, דהיינו השחתה-השבתה חיובית של החמץ).

שלשת אלו נערכים בסדר של הכנעה-הבדלה-המתקה: איסור בל תשחית הוא מתוך הכנעה, שתיקה ('חש'), כאשר אסור לאדם לפגוע אפילו בחפץ של האויב; איסור "לא תעשון כן לה' אלהיכם" הוא הבדלה מובהקת ('מל' מלשון מילה), שהרי מצוה לשבר ולהשחית את העבודה הזרה ואסור לעשות כן לדברים שהם לכבוד ה'; איסור "לא יקרע" במעיל שייך להמתקה ודבור ('מל' מלשון דבור), שהרי עניין עיקרי במעיל הוא הדיבור כנ"ל, "ונשמע קולו" להמתיק ולכפר על הדבור הרע. ועוד, במעיל נאמר "ונשמע קולו בבאו אל הקדש לפני ה' ובצאתו ולא ימות" – סדר מובהק של "רצוא ושוב", לבוא אל הקדש בתנועה של "רצוא" ולצאת בתנועה של "שוב", ודוקא אז "ולא ימות" (מה שאין כן אם יבוא ולא יצא שאז ימות, כמו בני אהרן שהיו ברצוא ללא שוב). בסדר של הכנעה-הבדלה-המתקה, ההבדלה היא תכלית ה"רצוא", להבדל ולפרוש לגמרי, וההמתקה היא ה"שוב".

מעיל ראשי תבות "מאור עינים ישמח לב", מתיקות האור, "ומתוק האור וטוב לעינים".

את הפעמונים והרימונים אע"פ שאינם מגוף המעיל ואין זה בגדר השחתה. ועוד, במעיל אסור לא רק לקרוע בידים אלא גם לגרום קריעה (וכן משמע בלשון החינוך), ובזה מדויק הלשון המיוחדת "לא יקרע", בלשון נפעל.

איסורי השחתה

בפשטות, הקורע בגדי כהונה בדרך השחתה עובר גם על איסור "לא תשחית את עצה"³³, כמו שכתוב בגמרא "המקרע על המת יותר מדי לוקה משום בל תשחית"³⁴, ואמנם לדעת הרמב"ם אין לוקים אלא בעצי מאכל³⁵ (ומה שכתוב שהמקרע לוקה היינו מכת מרדות), אבל לדעת כמה ראשונים בל תשחית דאורייתא הוא בכל דבר ונראה שזה בחיוב מלקות³⁶ ולפי זה הקורע מעיל דרך השחתה עובר על שלשה לאוין, "לא יקרע", "לא תעשון כן", "לא תשחית"³⁷.

והנה באיסור בל תשחית מדובר בפשטות על האדם העושה מתוך כעס, שעליו נאמר "המקרע בגדיו בחמתו... יהא בעיניך כעובד עבודה זרה"³⁸, ו"כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה"³⁹. ומזה נראה שבקיום המצוה של "לא יקרע" במעיל יש תיקון כללי למדת הכעס, ורמז מובהק: **מעיל** = **כעס**! ועוד, **לא יקרע** = **תהו**, התהו הוא מקור הישות והכעס (כידוע **שכעס** = "פ גאווה").

כב דברים כ, יט.

כג בבא קמא צא, ב.

כד הלכות מלכים פ"ו ה"י. יש מפרשים שבשאר דברים לרמב"ם זהו רק איסור דרבנן, כמו שנראה במשנה למלך שם ה"ח, אבל המנחת חינוך במצוה תקכט ביאר שזה דאורייתא אבל לא לוקים.

כה כך נראה דעת היראים שפב והסמ"ג ל"ת רכט. ראה אנצ"ת ערך בל תשחית.

כו כמו שכתב ר"י פערלא ל"ת ריב.

כז שבת קה, ב.

כח הלכות דעות פ"ב ה"ג.

הסיפור החסידי

רבי זאב וולף מטשערני-אוסטראה

אותה. על האדמו"ר מקומרא מסופר שבכל פעם שלמד בגמרא את דברי אחד מהתנאים או האמוראים היה רואה אותו לפניו. דברי הירושלמי, שכל מי שלומד יראה כאילו בעל השמועה עומד כנגדו, התקיימו בו באופן ספונטאני, אך הוא בקש מה' שיקח ממנו מדרגה זו, כיוון שהדבר הפריע לו ללמוד. והלה שהיה פשוט מאד ולא הבין מה זאת לו [מה שייכת כזו מדרגה לאיש פשוט]. בא להתאונן על זה בפני הרה"ק מטשערניאוסטרה שאינו יודע מה אירע לו ואין ביכולתו לסבול עוד [היהודי ביקש ממנו שיעזור לו להפטר מהמדרגה הזו].

ואמר לו הרה"ק: זכית ונתנו לך דבר שאחרים מבקשים ומתייגעים על זה כל ימי חייהם [כל הצדיקים עובדים את השי"ת כל החיים ברצון פנימי להגיע למדרגה הזאת ואתה קיבלת אותה במתנת חנם]. ואתה מוותר על זה במחוי יד?... ואילפו הרה"ק בינה ולימדו האיך לחיות עם מדריגה נעלה זו [רבי זאב וולף לא הסכים לקחת ליהודי הפשוט את המדרגה שלו. אם זכה לכך, כנראה שהמדרגה מגיעה לו, ולכן נתן לו רבי זאב וולף את הכלים לעבוד את ה' במדרגה כזו. איזה עוד צדיק אנחנו מכירים שהיה עושה ככה ליהודים פשוטים? הבעל שם טוב, שלקח יהודים פשוטים והשקיע בהם שנים בלימוד תורה ודרכי עבודת השי"ת עד שהגיעו למדרגה גבוהה. בסיפור שלנו אותו יהודי היה יהודי פשוט בלי מדרגות, שקיבל מתנה בלי עבודה להשיג אותה (אלא בזכות עמידה בנסיון). העיקר שפה יש סוף טוב].

רבי זאב וולף מטשערני-אוסטראה, מתלמידי הרב המגיד ורבי משולם פייבוש מאברז, נולד לאביו רבי נפתלי צבי ושימש כרב וכאדמו"ר בטשערני-אוסטראה ובקופיל (כיום אוקראינה). בשנת תקנ"ח, כעשרים שנים אחרי עליית החסידים הגדולה, עלה לא"י והתיישב תחילה בחיפה ולאחר מכן בטבריה. אחרי פטירת רבי אברהם מקאליסק, התמנה למנהיג עדת החסידים. מתלמידיו היו רבי מנחם מענדיל מקוסוב – אבי שושלת וויזניץ ורבי דוד שלמה אייבשיץ – בעל ה'ערבי נחל'. הסתלק בה' אדר תקפ"ג ונטמן בביה"ח בטבריה בחלקת תלמידי הבעש"ט.

הדרכת יהודי פשוט שזכה למדרגה גבוהה

איש פשוט אחד [בלי מעלות מיוחדות]. נתנסה פעם בניסיון קשה מאד [לא כתוב מה הניסיון, אבל בדרך כלל בניסיון גדול' הכוונה למשהו בדוגמת יוסף הצדיק]. אך התגבר על עצמו ולא נכשל, ונתנו לו בשכרו מתנת שמים שכאשר יבוא להזכיר את השם הקדוש [כגון בברכה – "ברוך אתה הוי"'] ירגיש בנפשו עד היכן הדברים מגיעים [להרגיש את רוממות השי"ת]...

ומני אז כאשר התפלל או בירך ובא להזכיר שם שמים התחיל כל גופו לרעוד ואיבריו רתתו מפחד [מסופר על כמה צדיקים שזכו למדרגות גבוהות ולא רצו אותן – על רבי זושא מאניפולי סופר שזכה ליראת שמים כמו הרמב"ם ולא היה מסוגל להכיל

צפיית החשך שבעקבתא דמשיחא

ואפילו אנשים כערכנו [אומר על עצמו, אפילו צדיקים תלמידי הבעש"ט]. יהיה קשה להם להנצל מזה, והעצה לזה היא לדבר מצדיקים, ורק בכך זה יוכלו להינצל משמץ מיונות.

כשסיפר זאת הרה"ק מרוזין סיים ואמר ואפילו לדבר ממני, ואפילו מכלי תשמישי הכסאות והשולחנות [הרבי מרוזין חי כידוע ברחבות גדולה ועסק בהחדרת אלוקות בחפצים הגשמיים שלו. מדרגה זו מתאימה למי שחי במדרגה של "בכל מאדך", שמכניס אלוקות גם בחפצים הגשמיים שלו ובכל הסובב אותו].

לפתוח את העינים על ידי סיפורי צדיקים

כדי לראות ולהבין את צרות הגלות ועקבתא דמשיחא, רבי זאב וולף צריך לעצום את העינים ולראות את החשך. מה המקור לכך בתורה? בברית בין הבתרים נאמר על אברהם אבינו – "והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליי", ופרש רש"י "רמז לצרות ולחשך של גלויות". הרבי התבטא שבעקבתא דמשיחא אנו נמצאים ב'חשך כפול ומכופל' – חשך כה חזק עד שאפשר למשוש בידים, כמו במכת חשך. לאידך, אמר הרבי שכדי לצאת מהגלות כל מה שעלינו לעשות הוא 'לפקוח את העינים' ולראות ש"הנה הנה משיח בא".

איך אפשר לפתוח את העינים ולראות גאולה? על ידי סיפורי צדיקים. בתניא כתוב שבכל יהודי ישנו ניצוץ משה רבינו, צדיק אמת, עליו נאמר "בא חבקוק והעמידן על אחת – 'צדיק באמונתו יחיה'". סיפור הוא לשון הארה (כבפסוק "ספיר גזרתם") – על ידי סיפורי צדיקים מאירים את ניצוץ הצדיק שבנו, שרש האמונה הטהורה, ניצלים מקליפת האפיקורסות וזוכים למעין תחית המתים.

הרה"ק מטשערניאוסטרה היו עיניו פקוחות תמיד [משמע שכך היה אפילו בתפילת עמידה. גם על רבי לוי יצחק מברדיטשוב מסופר שהיה מתפלל בעינים פקוחות, ואף התפלל מול חלון פתוח לרשות הרבים, דרכו ניתן לראות את כל התנועה ברחוב והעוברים ושבים – זאת למרות שעל פי פשוט ההלכה אם מתפללים בלי סידור צריך לסגור את העינים. אמנם, כששאלו על כך את רבי לוי יצחק, ענה שאינו רואה כלום על אף שעיניו פקוחות. יש מדרגה בה ראיית הצדיק אינה גשמית, הוא מקרין מהעינים שלו אלוקות החוצה, והוא רואה רק את האלוקות שבכל הדברים שמתרחשים מולו ברחוב. כך מסופר על אדמו"ר הזקן, שטרם פטירתו לא ראה את הקורה שבתקרה כלל אלא רק את דבר ה' המחיה אותה]. ואפילו בעת שישן [ניתן ללמוד מכאן ששרש נשמתו של רבי זאב וולף הוא מ'נוני ימא', מזל דגים. לכן גם היארציט שלו בה' אדר, מזל דגים], ופעם תקיף ליה עלמא ונפל למשכב ועצם את עיניו, וחשב המשמש שעמד ליד מיטתו שהגיעה עת מצוא ושבה נפשו אל האלוקים וצעק צעקה גדולה וגעה בבכי מר, ונתעורר הרה"ק ושאלו על בבייתו, ואמר המשמש שחשב שנצחו אראלים ונסתלק לשמי רום, והרגיעו הרה"ק ואמר לו – אל תירא הלא פה חיים כולנו היום, אלא עצמתי את עיני בכדי להתבונן בדורו של משיח...

[והוא סיפר לו מה ראה:] והנה אבותינו במצרים היו שקועים במ"ט שיערי תומאה ולא יכלו עוד להתמהמה כי כמעט ונשתקעו גם בשער הג' ואז לא היתה להם תקומה ח"ו והיו נשארם שם, והנה שער הג' זהו אפיקורסות ה' ישמרנו, וראיתי שבעקבתא דמשיחא לפני ביאת משיח צדקנו יתפשט זה השער – תומאת אפיקורסות בעולם רחמנא יצילנו,

מענות ותשובות

שאלה:

לפני מספר חודשים נולדה לנו בת, מהרנו לתת לה שם אך מכמה סבות – אישיות וחברתיות – אני מרגישה שלמה עם השם שנתנו. קשה לי לקרוא לה בשמה וזה יוצר אוירה לא נעימה בבית. האם כדאי להחליף שם, להוסיף שם קבוע או רק לכנותה בשם חֶבֶה שונה? אציין שבעלי מסתייג משינוי/הוספת שם גם בעקבות הנוסח ה'קשה' של שינוי שם שמופיע בספרי תהלים.

מענה:

הדבר הכי פשוט הוא לכנותה בשם חֶבֶה ששומעים בו קשר-זיקה לשם המקורי (אין שום בעיה לקרוא בשם החֶבֶה באופן קבוע, רק לפעמים צריך לקרוא לילדה בשמה המקורי כדי שתדע שזהו שמה, וכן בתפלות וכו' יש להשתמש בשם עצמו).

אם לא די בכך בשבילך, אפשר להוסיף שם – ולהקדימו, שהוא יהיה השם הראשון – ולקרוא לילדה באופן קבוע בשם הנוסף (רק לפעמים לקרוא לה בשם המלא ובו להשתמש בתפלות, כנ"ל). בכל מקרה אין לבטל את השם הראשון.

אם תחליטו על הוספת שם, בכל אופן אין זה עניין כלל לנוסח שהזכרת, הנאמר רק במקרה של הוספת שם משום חולי. במקרה שלכם די באמירת תהלים, שבעלך יעלה לתורה ויאמרו "מי שברך" עם השם החדש. יש להשתמש בשם החדש תקופה קצרה עד שייקבע ויתפוס ביום יום. בהמשך אפשר להסתפק באחד השמות או בכינוי חֶבֶה בדרך כלל, רק שיהיה ברור מהו השם המלא.

בשורות טובות!

שאלה:

בעקבות העיסוק של הרב ב'מהפכה הרביעית' ואחרי שיחה בין תלמידי הרב שעוסקים בנושא, עלו אצלנו מספר שאלות:
אם תכלית המהפכה הרביעית היא גיור של המעוונים בכך, איך עושים גיור המוני? בתי הדין כיום לא בנויים לכך ומגיירים כמות של עשרות בשנה ולא יותר.
מה עושים עם קבוצות של גרי צדק – האם עליהם להקים קהילות נפרדות או להטמע בקהילה יהודית בארץ/בחו"ל?

מענה:

אכן, ישנה שאיפה לגייר באופן פרטי מירציוני ומתכוון באמת להיות יהודי ירא ושלם. כלומר, אין עניין בגיור המוני במובן של קבוצה שלמה כמו הכוזרים למשל, אלא גיור אישי. צריך להכשיר הרבה רבנים טובים (שיכולים להרגיש את רצינות הגר) לגייר. כל ההתחלות קשות, העיקר להתחיל את הגלגל...
הרצוי ביותר הוא "הגר אשר בקרבך". כלומר, השתלבות מלאה בקהילה יהודית קיימת, בארץ או בחו"ל.

שאלה:

במסגרת פעילות להפצת תורה וחיזוק נשים, נתקלתי בכמה בעיות. ראשית, לעתים העיסוק בא על חשבון הבית, מבחינת הזמן והאנרגיה שלי. אני מרגישה שזה לא מתוקן ואולי אף פוגע בילדים. בנוסף, הרבה פעמים התכונן וההתעסקות מולידים אצלי ציפיות להצלחת האירוע ולהצלחתי האישית בתוכו. תחושת ה'ישות' הזו מרפה את ידי. אודה לעצה נכונה.

ברכה למסיבת בת מצוה של בנות ביי"ס 'יעלת חן':

שהשי"ת יסייע ביד כל אחת ואחת מכן
ללכת בדרך התורה והמצוה בשמחה ובטוב
לבב מרוב כל, להיות דוגמה חיה של בת
חסידיית המקדשת שם שמים בכל מעשיה
ובכך מקרבת את הגאולה האמיתית והשלמה
על ידי משיח צדקנו.

ברכה למבצע "שָׁשִׁים בְּשָׁשִׁים" בת"ת 'תורת חיים' בירושלים – לימוד קטעי שמחה בכל ששים ימי אדר:

שָׁשִׁים בְּשָׁשִׁים = א"ל פעמים ב"ם = 7
פעמים **מקום**, "הוא מקומו של עולם", "הנה
מקום אתי". המקום של ה' הוא "עז וחדוה
במקומו", מקום של ששון ושמחה.
ברכת מרבין בשמחה להצלחת המבצע,
בשמחה!

מענה:

באופן טבעי, כל מי שמארגן פעילות
מדמיין את התוצאות הצפויות, וכל מי שמודע
לפסול שבתחושת 'ישות' רגיש לה וחושש
ממנה – אך אל לדמיונות ולישות למנוע
אותנו מלפעול. אדרבה, אם יש מודעות
לבעיות אלה, בקל אפשר לנטרל את הרגשות
השליליים ולהתקדם בשמחה לקראת היעד –
פעילות מוצלחת וברוכה.

ברכת הצלחה בכל, גם באיזון הנכון בין
הפעילות מחוץ לבית והפעילות בבית, שהכל
יהיה בבחינת "מרבין בשמחה" תמיד.

המשך 'ברכות בחשבון' מעמ' 36

אלה פקודי... אשר פקד. וכן **עבדת הלויים = 7**
פעמים **81 = שניאור** (שני אורות, נשמות נדב
ואביהוא, וכן שני חוטי האש שנכנסו באפם).

נדב ואביהוא הולכים יחד (בחייהם
ובמותם), **נדב אביהוא = 81 = אף** (שניהם מתו
כאשר האש נכנסה באף שלהם), ראשי תבות

ברכות בחשבון

מתמטיקה בפרשת השבוע

יראה עילאה, "ירא בשת", היראה הפנימית ביותר, סוד "יראת ה' על פניכם [פנימיותכם]", "בשתים יכסה פניו" כנ"ל).

ביד איתמר

רמז מובהק: **אלה פקודי המשכן = איתמר!** היינו "ביד איתמר" דוקא. ארבעה בני אהרן הכהן, נדב אביהוא אלעזר ואיתמר, הם כנגד ארבע אותיות שם הוי' לפי הסדר, כאשר איתמר הוא במלכות וכן סוד המספר-מפקד בכלל שייך למלכות. איתמר במילוי, **אלף יוד תו מס ריש = "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד"**, פסוק מובהק של מלכות ה'.

המלכות כוללת את כל הספירות שמעליה, בסוד "כל הנחלים הולכים אל הים" (המלכות נקראת ים ובריכה, סוד "ברכות בחשבון", חשבון ומפקד), וכן איתמר כולל את אחיו, והרמז: איתמר **בן אהרן [= אלעזר] הכהן** [עם הכולל = **נדב אביהוא!**]

והנה התבה **עבדת** בפסוק שוה לחלק המילוי של איתמר (**אלף יוד תו מס ריש**), ושאר הפסוק עולה איתמר פנים ואחור, **א אי אית איתמ איתמר איתמר יתמר תמר מר ר** (רק אחורי איתמר, **א אי אית איתמ איתמר** = 1525 = פעמים 61, **אין**, כאשר 25 = **אין** במספר סדורי! 25 = **אביהוא**, גם במספר רגיל וגם במספר סדורי).

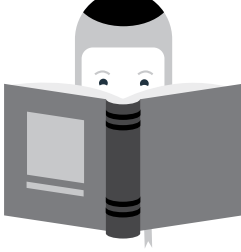
מלבד איתמר, גם שאר הבנים רמוזים בפסוק: **אלה פקודי המשכן משכן העדת** = 5 פעמים **אלעזר** (הערך הממוצע של כל תבה), וכן **אלעזר = בן אהרן** (ביטוי שכתוב בפסוק על איתמר כנ"ל).

"אלה פקודי המשכן משכן העדת אֶשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה עֲבַדְתָּ הַלְוִיִּם בְּיַד אִיתְמָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן".

בפסוק יש 17, **טוב**, תבות ו-61, **אין**, אותיות (ניתן לצייר את הפסוק הן בצורת השראה והן בצורת שבת). והנה ראש תוך סוף של הפסוק הן אותיות **אין!** ועוד, **אשר פקד על פי משה** = 20 פעמים **אין**. תחלת הפסוק, **אלה פקודי המשכן משכן העדת** במספר סדורי = 4 פעמים **אין**. והרמז בכל זה: יש פקידה ומספר סופי ומוגבל, אבל בפקודי המשכן וישראל יש המשכה מהאין, "אין מזל לישראל", המשכת "אין מספר" במספר. אם נחשב **א** כאלף, אזי **אין מספר מספר** = 1820, מספר שמות הוי' בתורה (כאשר שם הוי' עצמו הוא בחינת **אין מספר** בגימטריא **אמת**, "חותמו של הקב"ה אמת").

והנה "רישא דאין" הוא כח התענוג בנפש, "אין בטובה למעלה מענג", וכן **תענוג** במספר סדורי = 61 = **אין** במספר הרגיל. זהו הרמז ב-**טוב** התבות בפסוק (ובסוד "**אני והו** הושיעה נא").

בפסוק יש שלשה שמות, **משה איתמר אהרן** = **ב** פעמים 626, **צניעות** (משה איתמר אהרן סופי תבות **הרן** של **אהרן**, ויש לומר ש-**א** בראש הפסוק, "אלה פקודי המשכן", היא ה-**א** של **אהרן**). שאר התבות בפסוק = 3130 = 5 פעמים 626 (חלוקת ז-הב). **צניעות** = **ב** פעמים **בושה**, בושה וצניעות הן תכונות הנפש של מי שבחינת אין (והן בסוד "בשתים יכסה פניו [בושה] ובשתים יכסה רגליו [צניעות]", הנאמר בשרפים שראה ישעיהו). נמצא שכל הפסוק עולה 14 פעמים **בושה** (אותיות **שובה**, "שובה ישראל", מתוך

חוש הצחוק המדור לילדים

מסביר או משכנע אותנו, רק אומר מלה-
שתיים או עושה מעשה שגורמים לנו
לחשוב כן.

למשל, אם מישהו יחזר אחרי על
המלים שלי עם קול משונה. שמתם לב?
הוא לא התנפח אתי וגם לא טען שאני
לא צודק. הוא פשוט חזר אחרי כמו
תפי על אותן המלים, אבל כעת, גם אם
מה שאמרתי היה נכון ומעניין - כלם
כבר צוחקים. הרעיון שלי כבר 'שרוף'.
כמו בלון שהתפוצץ בגלל סכה קטנה.
יש ילדים שמסגלים לנהג כן כשמורה
מחליף נכנס לפתח, ממש יכולים להרס
את כל השעור, וזה כבר חמור פי כמה.

אתם יודעים מהם ראשי התבות של
לא, מי שעושה צחוק מכל דבר? לא
צדיק. זה בדיק מה שהוא אומר לכלם:
"אל תבלבלו את הראש, אין דבר כזה
בכלל צדיק. אני מפיר אותו עוד מפעם,
הוא סתם איש רגיל". אגב, לא רק על
צדיק הוא מדבר כן, אלא על כל דבר
רציני של קדשה.

זו הסבה שחז"ל מלמדים אותנו
שליצנות היא דבר הרסני, וכי "ליצנות
אחת דוחה מאה תוכחות", ולכן עלינו
להתרחק ממנה.

"רזי, למה אתה מתחפש השנה?"
"אני?", שאלתי, "כל השנה אני מתחפש!
בפנים היה אני חושב דוקא להוריד את
המסכה..."

את העולם שלנו ברא ה' עם תכונות
שונות ולכל אחת מהן יחד חדש בשנה,
כן שבמשך חדשי השנה אנו פוגשים
שתיים עשרה תכונות שונות. אומרים
שאת הדברים הטובים תמיד שומרים
לסוף, אז הנה הגענו לסוף השנה - לחדש
אדר. ומהי התכונה המיוחדת לחדש אדר?
כמובן, איך לא? **חוש הצחוק!**

אולי לא שמעתם, אבל צחוק הוא
דבר מאד רציני! ואני לא צוחק אתכם...
אנחנו יכולים ללמד ממנו המון, ובעקר
להשתמש בו. במיוחד אנחנו, הילדים.
אומרים עלינו שאנחנו תמיד שמחים...

ליצנות שלילית

צחוק יכול להיות טוב, אבל יכול גם
להיות שלילי, הוא יכול להיות גם שלילי.
לצחוק כזה קוראים ליצנות. מה עושה
הלץ? לוקח דבר מאד רציני וחושב
ומראה לכלם שהוא לא ממש כזה, שהוא
בסך הכל 'רגיל' ואפילו שטותי. הוא לא

המדור מוקדש לזכות:

הח"ל בצבאות ה' חשן אביתר הכהן שי' ויט לרגל יום השנה לנסו - כ"ח אדר א'

זְכוּת אֵל עֲצוּמָה

זוֹכְרִים כִּי צַדִּיק נִקְרָא בְּתוֹרָה עֵגֶל הַזֶּהָב?
 "עֵגֶל מִסְכָּה", כִּי מִסְכָּה הִיא בְּעֵצִים שֶׁם
 נִרְדְּף לְפֶסֶל עֲבוֹדָה זָרָה – "אֱלֹהֵי מִסְכָּה
 לֹא תַעֲשֶׂה לָּךְ!" הַמִּסְכָּה הַמְצַחֵיקָה שֶׁל
 פּוֹרִים מִזִּכְרֵיהָ לָנוּ שֶׁגַם כָּל הַשָּׁנָה אָנוּ
 לִפְעָמִים לּוֹבְשִׁים מִסְכּוֹת שׁוֹנוֹת.

מָה הַכּוֹנֵה?

כָּל אֶחָד מֵאַתָּנוּ בּוֹחֵר לְעַצְמוֹ דְּמוּת
 לְהִסְתַּתֵּר מֵאַחֲרָיָהּ. לְמִשְׁלַל, אִם אָנִי רוֹצֶה
 לְהִיט לְמִקְבָּל בְּחִבְרָה אֲשֶׁתִּדַּל לְשִׁתְּףִי
 חֲבֵרִים בְּמִשְׁחָק שֶׁהַבִּיאֵנִי, לְסַפֵּר דְּבָרִים
 מְעִינִיִּים אוֹ סֵתֵם לְהַצְחִיק בְּבִדְיָחוֹת.
 עִם הַזְמָן יִתְרַגְּלוּ שְׂרָזֵי הוּא פְּשׁוּט יִלְד
 חֲבֵרָה'מֵן. גַּם אָנִי אֶתְרַגְּל לְכָךְ, וְכֹךְ בְּנִיתִי
 בְּמוֹ יְדֵי אֵת הַדְּמוּת שְׁלִי.

זוֹ הִיְתָה דְּגִמָּה לְדְמוּת טוֹבָה, אֲבָל
 לִפְעָמִים הַדְּמוּת שֶׁנִּבְחָרְתָּ אֵינָה כְּזוֹ. אָנִי
 מְכִיר יְלָדִים שֶׁכִּדִּי לְקַבֵּל יְחָס וְתִשׁוּמַת לֵב
 בְּחֵרוֹ לָהֶם דְּרָכִים פְּחוֹת טוֹבוֹת. לְמִשְׁלַל,
 לְהַצִּיק לְחֲבֵרִים. כִּיעַת הַמִּסְכָּה שֶׁבָנוּ
 לְעַצְמָם הִיא שֶׁל הַשׁוֹבֵב 'עוֹשֶׂה הַבְּעִיּוֹת'.

לְהוֹרִיז אֵת הַמִּסְכָּה

שִׁימוּ יָדְב! מִסְכָּה רָעָה מִזִּיקָה לָנוּ,
 הִיא גּוֹרְמַת לָנוּ לְהִשָּׁאֵר 'תְּקוּעִים' עִם
 הַתְּכוֹנּוֹת הַרְעוּת, אֲבָל גַּם מִמִּסְכּוֹת
 שֶׁל תְּכוֹנּוֹת טוֹבוֹת יֵשׁ צָרָה בְּזִהְרֵינָה.
 הֵן עֲלוּלוֹת גַּם לְסַבָּב אוֹתָנוּ. אָנִי מְכִיר
 יְלָדִים שֶׁמֵּרַב מִסְכּוֹת טוֹבוֹת שֶׁלִּבְשׁוּ הֵיוּ
 בְּטוֹחִים שֶׁהֵם כְּבָר צְדִיקִים גְּמוּרִים, וְלֹא
 הַצְּלִיחוּ לְהוֹדוֹת בְּטָעוּיּוֹת שֶׁלִּפְעָמִים עָשׂוּ.

אֲבָל לְכָל כָּלֵל יֵשׁ יוֹצֵא מִן הַכָּלֵל.
 יֵשׁ גַּם לִיצְנּוֹת טוֹבָה. לְמִשְׁלַל צְחוּק עַל
 עֲבוֹדָה זָרָה הוּא טוֹב מְאֹד. זוֹכְרִים אֵיךְ
 לְעַג אֲבָרְהָם אָבִינוּ לְאֵלּוֹ שֶׁבָּאוּ לְקִנּוּת
 פְּסָלִים אֲצִל תְּרַח אָבִיו? אֵיךְ עֲקַץ אֱלֹהֵיו
 הַנְּבִיא אֵת נְבִיאֵי הַבַּעַל בְּהַר הַכְּרִמָּל?
 כְּדֹאֵי וְטוֹב לְהִרְאוֹת לְכָלֵם שֶׁהַדְּבָר הַזֶּה
 בְּכָלֵל לֹא רָצִינוּ, שֶׁהוּא שְׁטוּת גְּמוּרָה.

הָאֵם עֲבוֹדָה זָרָה בְּיָמֵינוּ נִמְצְאוֹת רַק
 בְּהוֹדוֹ הַרְחוּקָה? מִסְתַּבֵּר שֶׁלֹּא רַק. הִיא
 נִמְצְאוֹת, בְּקִטּוֹן, גַּם אֲצִל כָּל אֶחָד מֵאַתָּנוּ.
 לְמִשְׁלַל, לְשִׁכַּח אֵת ה' וְלְהִתְגַּאוֹת בְּעַצְמָנוּ
 זֶהוּ סוּג שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה. אָנִי עוֹשֶׂה
 מְעַצְמִי פְּסָל וּמִתְחִיל לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ...
 עַל שְׁטוּת כְּזוֹ כְּדֹאֵי לְצַחֵק.

חֲסִידִים אוֹמְרִים, שְׂאֵת כָּל סִפְר
 הַתְּנִיָּא, שֶׁכָּתַב אֲדָמוֹ"ר הַזְּקוּן, אֶפְשָׁר
 לְקַפֵּל לְתוֹךְ מִשְׁפֵּט אֶחָד: "אֵל תִּהְיֶה
 רַמְאִי". תִּתְחִיל לְצַחֵק עַל עַצְמָךְ. יוֹתֵר
 נָכוֹן, תִּתְחִיל לְצַחֵק עַל הַפְּסָל שֶׁבְּנִיתִי, עַד
 שֶׁמֵּרַב צְחוּק הוּא יִהְיֶה...

הַמִּסְכָּה שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה

מָה אָנִי הַכִּי אוֹהֵב בְּפוֹרִים? הָאֵמֶת, אֵת
 הַכָּל... אֲבָל בְּמִיָּחָד אֵת הַדְּקוֹת הַרְאוֹשׁוֹנוֹת
 שֶׁלִּפְנֵי קְרִיאַת הַמְּגִלָּה. כָּלֵם בָּאִים
 מְחַפְּשִׁים, וְאַתָּה מְנַסֶּה לְנַחֵשׁ מִי מִתְחַבֵּא
 מֵאַחֲרָיָה כָּל מִסְכָּה. הַרְגַע הַמְצַחֵיק הוּא
 כְּאֶשֶׁר מִי שֶׁהִתְחַפֵּשׂ מוֹרִיד אֵת הַמִּסְכָּה
 מְעַל פְּנָיו וּמְגִלָּה אֵת פְּרָצוּפוֹ הָאֵמֶתִי.

חדש אדר, ואולי עוד לפני, עסוקים כל הילדים בשאלה החשובה: למה אתחפש השנה ואיזו מסכה הכי תפתיע את כלם. אז בואו ונפתיע את עצמנו ונתחפש ל... צדיקים! פי אחרי שהורדנו את המסכות המיתרות אנחנו יכולים כבר לגלות את הפרצוף היהודי האמתי שלנו. נכון, אני לא צדיק כמו הבעל שם טוב או כמו דוד המלך. ממש לא. אבל אני מאד רוצה להיות כמוהם.

אני מאד אוהב צדיקים, אני מאד רוצה להיות קשור אליהם, ובעצם אני... אני גם קצת צדיק – ונעמך כלם צדיקים!"

שבת שלום וחדש שמח!

נצי

כאן מגיע תפקידו של הצחוק הטוב. כאשר אנחנו צוחקים על עצמנו אנו מורידים מעלינו את המסכות המזיפות. זוכרים את הלץ? זה שאומר לא צדיק? כעת נשתמש בלשוננו לקדשה, וכך נאמר לעצמנו – "אני לא צדיק, הלואי והייתי בינוני!". כמה מצחיקה ומיתרת ההצגה שלנו, כמה משחרר להפטר ממנה. מעתה נוכל לקיים את המצוות ולעשות מעשים טובים רק בגלל סבה אחת – פי כן ה' רוצה!

להתחפש לצדיקים

בפורים הכל הפוך – "ונהפך הוא" – כלנו דוקא לובשים מסכות. כבר מראש

שאלת השבוע:

מה הם ראשי תבות המלה לץ ומהי המשמעות החיובית (הטובה) של רמז זה? בין הפותרים נכונה השבוע יגורלו מכונית על שלט / משחק קפסה. תשובות יש לשלח לד"ר ל maosime@gmail.com או בטלפון 079-9211452 עד יום שני הקרוב. הזוכה משבוע שעבר בחבילת לגו: יצחק חיים לוי אלעד

הפרסימ בחסות:

צעצועי רוזנפלד

יפו 34 ירושלים | טלפקס 02-6240854

'אל תהיה רמאי'.

חסידיים אומרים שבשלש
המלים האלה ניתן לסכם

את כל ספר התניא – אל לו לאדם להיות שוטה המרמה את עצמו. מהות תורת החסידות היא הכרת האדם את נפשו פנימה וידיעת מקומו ועבודתו. רק כך יכול האדם לעבוד את ה' בדרך הנדרשת ממנו אישית, ללא רמיה עצמית או חיקוי חיצוני של עבודה שאינה מתאימה לו. נקודה יסודית זו בחסידות עולה כבר מאחת התורות הראשונות בכתר שם טוב, המבוארת בשיעור השני בחוברת זו.

הרב גינזבורג, כדרכו, מדגיש את דרך החסידות המקורית, בה נוצר האיזון הנכון בין בטול החסיד ודבקו בברי לבין סלילת הדרך העצמאית, היצירתית והמקורית שמעודדת החסידות. מלת הגנאי החריפה ביותר בחב"ד לאדם היא 'חיצון' – ה'חיצון' עלול ליפול לחיקוי חיצוני של עובדי ה' אמתיים, שאינו במדרגתם, או להתבלטות אישית-חיצונית (שאינה אלה הליכה בשרירות לבו, ב'תחפושת' של עבודת ה' חדשה ועצמאית). לעומתו, חסיד 'פנימי' – הדבוק ברבו בפנימיות – יכול בסופו של דבר לסלול את דרכו כעובד ה' 'עצמי', משאת הנפש של החסידות.

מעוניין להצטרף לצוות המפיצים של **ואביטה?**

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח מייל לכתובת: **tiel@pnimi.org.il**

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון במספר **079-9211452**

לפניות בנושא העלון: **052-4295164**

pnimi.org.il